No. 53. WOENSDAG 31 DECEMBER 1925. 24ste Jaargang.

Dit blad ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel O. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR .... } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG
INLICHTINGENDIENST ..... } TEL. 14519. POSTGIRO 114574

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd en gezonden aan de Redactie, HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. - TELEFOON 14519. - POSTGIRO 14574

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich in Nederl. tot den Administr.: HEULSTRAAT 17, Tel. 14519. Postgiro 14574, in Ned.-Indië tot den Hoofdvertegenw. te SOEMENEP (Madoera) Mr. K. FAUSER. Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20 Tel. Interc. 11987*. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

De nood te Wonosobo.

Ontvangen van R. R., Den Haag	f 10.—
„ „ H. C. v. R. v. N., id. . . .	„ 25.—

Totaal der ingekomen gelden t/m. ulto. Dec. '24 bij het Hoofdbestuur, verantwoord in het Kolon. Weekblad en afgedragen aan den Penningmeester van het Comité:

Aan verkoop kaarten tentoonst. „Twee Steden"	f 11.50
aan giften	„ 80.—
Totaal	f 91.50

De Secretaris-Penningm. H. B.
VAN DER BRUGH.

Oproep.

Met verwijzing naar het artikel in het Kolon. Weekblad van 23 December: „De Nederlandsche Reisvereeniging", door Mr. M. J. van der Flier, Algemeen Voorzitter dier Vereeniging, worden zij die in aanmerking wenschen te komen voor reisgeleider van gezelschappen naar Genua en Marseille, uitgenoodigd zich schriftelijk te wenden tot het Hoofdbestuur der Vereeniging „Oost en West" dan wel tot dat van de Nederlandsche Reisvereeniging, Koningin Emmakade 46, Den Haag.

Het Jaar dat voorbij ging.
(Oost-Indië in 1924).

Wie bij het verscheiden van het jaar 1924 een beschouwing wil geven over hetgeen het jaar dat voorbij ging voor Nederlandsch Oost-Indië gebracht heeft, zal die taak op zich nemen met gemengde gevoelens. *Niet* vanwege de taak op zichzelf; het kan ongetwijfeld van nut zijn dat bij de wisseling van het jaar de blik nog eens achterwaarts wordt geworpen, ook omdat juist dàn zoozeer de waarheid wordt gevoeld van 't:

„Al het heden wordt verleden,
Schoon 't òns toegerekend blijft."

Maar de gemengde gevoelens van zooeven komen voort uit de feiten-zèlf. Nòg klinken de klanken van 't vreugdebetoon over den durf en den moed van de drie Hollanders, die den weg naar Indië door de lucht hebben gevonden... maar ook: nòg hooren we met iedere mail nadere bijzonderheden over de diep-treurige gevolgen van de aardschokken, welke onlangs het Wonosobo'sche teisterden.

Doch gelukkig is er nog geen reden voor pessimisme. Met hetzelfde enthousiasme, waarmede Nederland en Indië de vliegers huldigde, zal men in Moederland en Koloniën in woord en daad bijdragen tot het verleenen van steun aan de slachtoffers der ramp te Wonosobo. En we hebben het ook dit jaar weer kunnen ervaren, dat uit de feiten van vreugde en uit de feiten vol droefheid dit ééne goede wordt geboren: méér belangstelling van Nederland in Ned.-Indië; méér waardeering van Indisch Nederland voor het Moederland.

We zullen niet overgaan tot een chronologische rangschikking van de gebeurtenissen in Oost-Indië. Uit den aard der zaak moet in ons weekblad den volstaan met het releveeren van enkele voornaamste feiten.

Wanneer we dan in gedachten het „offici terrein betreden, vinden we allereerst de deering die men in Nederland en in Indië den dag heeft gelegd voor den Landvoogd, Mr. Fock, wiens bekwaamheden als Gouverneur-Generaal nog onlangs door een voorganger, den Idenburg, zoo spontaan werden geroemd. Dat Fock zijn krachten ook gedurende dit jaar Indië kon blijven geven stemt tot blijdschap.

Het bezoek, dat in 't begin van 1924 aan gebracht werd door den Gouverneur-Generaal de Filippijnen, Mr. Wood, gevolgd door een bezoek van Mr. Fock aan dien bekwamen genoot, zal ongetwijfeld hebben bijgedragen tot sterking der vriendschapsbanden tusschen eilandenrijken, hetgeen in niet mindere mate geval zal zijn geweest door het bezoek van heer Guillemard, Gouverneur van de Straits, bezoek in Augustus van dit jaar plaats vond.

Als enkele der voornaamste verrichtingen der dische Regeering in het afgeloopen jaar worden genoemd de interventie harerzijds in bië, ten behoeve van de Mekkagangers; wel die interventie niet het officieele karakter woonlijk aan handelingen als deze wordt kend, maar de Regeering heeft alles gedaan duizenden Mekkagangers in de toekomst te ren voor onaangenaamheden, als welke dit jaar voorgevallen. In de tweede plaats moge worden noemd de standvastige houding der Regeering jegens de voorgenomen activiteit van Duitsche op Nieuw-Guinea, waardoor een algemeen wenscht geachte inmenging van een vreemde gendheid in ons koloniaal bestuur werd voorkomen.

Zéér talrijk zijn dit jaar de mutaties geweest den Raad van Nederlandsch-Indië; niet alleen het vice-presidentschap over uit de handen den heer Fryling in die van Mr. Creutzberg, in den loop van het jaar was schier de Raad op een gegeven oogenblik démissionnair benoeming van den heer Van der Marel heeft lijk men zich zal herinneren, nog al eenig ten gevolge gehad.

Van verdere mutaties op officieel terrein we het aftreden van Mr. Dr. Schumann, als zitter van den Volksraad; het aftreden van den Schippers, als directeur van het Departement en het optreden van den heer Van der Meulen directeur van Onderwijs en Eeredienst.

De bekende Prof. Stibbe vertrok naar Indië regeeringsgemachtigde voor de bestuurshervorming; besprekingen in de richting van die ming werden reeds gevoerd, met het gevolg binnen zeer korten tijd de provincie West-Java zijn ingesteld. De reis, die de heer Tillema door Indië heeft ondernomen, zal, naar mag den verwacht, aan de volkshuisvesting in het meen ten goede komen, al moest nog zeer de heer Tillema zelf erkennen, dat aan de ring der woningtoestanden onder de Inlanders en groote bezwaren verbonden waren.

Niet zonder leedwezen worde gememoreerd verzetsbeweging, welke in Februari '24 in Tangerangsche heeft plaats gevonden, evenals aanslag, op 29 Maart j.l., te Rantja Ekek op exprestrein Soerabaja-Batavia, welke aanslag meen werd gekenschetst als „een daad van loozen moedwil".

Van meer aangenamen aard zijn ongetwijfeld herinneringen aan het feestelijk herdachte jarig bestaan van de Weeskamer te Batavia en het 50-jarig bestaan van den Topografischen te Weltevreden. Daarnaast mag de aandacht vestigd worden op eenige in den loop van het gehouden congressen, welke ongetwijfeld van veel belang zijn geweest; we noemen slechts thee-congres, het wegen-congres en niet te geten: het derde onderwijs-congres te Weltevreden

...en het in de Kerstweek te Jogjakarta gehouden Congres van het Java-Instituut.

Dat het saamhoorigheidsgevoel in de Nederlandsch-Indische perswereld nog niet de hoogte van die in het Moederland heeft bereikt, moge blijken uit het feit, dat ook in dit jaar een poging, om tot gemeenschappelijke behartiging van belangen te komen, faalde. De in October 1923 met zooveel enthousiasme opgerichte Radio-Pers-Associatie werd, noodzakelijk door persoonlijke animositeit, in April 1924 opgeheven.

Van zeer groot belang was de stichting der Rechtshoogeschool in Nederlandsch-Indië en de overdracht van de Technische Hoogeschool te Bandoeng aan de Indische Regeering, door welke feiten Indië thans twee zelfstandige inrichtingen voor Hooger Onderwijs rijk is. Vooral de vestiging der Rechtshoogeschool heeft vele pennen in beweging gebracht; de noodzakelijkheid van een dergelijke instelling was krachtig bepleit, een enkele maal bestreden. Onzerzijds worde volstaan met het uitspreken van den wensch dat inderdaad een instelling, als deze het resultaat en het nut voor de Indonesische bevolking moge afwerpen, dat de voorstanders zich hebben voor oogen gesteld.

Ook ten opzichte van een andere voor Indië hoogst belangrijke aangelegenheid moge worden volstaan met een eenvoudige vermelding van feiten. Het betreft de defensie van onze koloniën, waarover in het afgeloopen jaar bijkans een heel ministerie struikelde. De vereeniging Oost en West, zoowel als het Koloniaal Weekblad heeft zich onthouden van een pro of contra in deze moeilijke aangelegenheid. Maar waar de Nederlandsche Koloniale politiek in 1924 zoo geheel en al stond in het teeken van de verdediging der Koloniën, worde hier slechts herinnerd, volledigheidshalve, aan het nog steeds bestaan van „vlootplannen". Waaraan de wensch moge worden toegevoegd, dat in het jaar dat voor ons ligt, ook te dezen opzichte een oplossing worde gevonden in het waarachtig belang van Nederland en de Indiën.

Ook voor de Indische samenleving in het Moederland was 1924 een jaar van belangrijke gebeurtenissen. Wij meenen der bescheidenheid geen geweld aan te doen, wanneer wij hier in de eerste plaats wijzen op het 25-jarig bestaan van de Vereeniging Oost en West, welk feit op den 3den Mei in Den Haag werd gevierd. Met voldoening hebben wij en heeft het Hoofdbestuur van Oost en West gezien, dat zoowel de Nederlandsche pers als die in Indië van het jubileum breedvoerig melding hebben gemaakt.

Van ons feest komen we tot een ander belangrijk jubileum; we bedoelen het eeuwfeest van de Nederlandsche Handelmaatschappij, waarvan ook in dit blad in den breede is melding gemaakt. Meer nog dan courantenartikelen vermogen heeft het kostbare Gedenkboek, door de Maatschappij bij genoemde gelegenheid uitgegeven, aangetoond, hoe groot en veelzijdig de taak der Nederlandsche Handel-Maatschappij ten opzichte van Nederlandsch-Indië geweest is.

Vooral van belang voor Indië was het te 's-Gravenhage gehouden derde Koloniale Onderwijscongres, waarop meer in het bizonder de Hooger onderwijsbelangen werden besproken.

Wat Indië in de Staten-Generaal betrof, met voldoening mag worden geconstateerd dat in het afgeloopen jaar de belangstelling van de Nederlandsche Eerste- en Tweede Kamerleden voor koloniale onderwerpen vermeerderde. Het aftreden van den heer Van Kol als lid der Eerste Kamer, worde hier gememoreerd. Hoe men ook over de inzichten van den sociaal-demokraat denkt, vóór- en tegenstanders heeft moeten erkennen dat met hem inderdaad een koloniale figuur van groote beteekenis uit ons Parlement is verdwenen. Met voldoening heeft de Indische samenleving onlangs vernomen de benoeming van oud-G.-G. Idenburg tot lid van den Raad

van State, een voldoening, die echter een keerzijde heeft: voortaan zullen de waardevolle adviezen van dezen bekwamen bestuurder in de stukken der Eerste Kamer moeten worden gemist.

Met weemoed herdenken wij ten slotte het overlijden van hen, die in mindere of meerdere mate verbonden waren met de koloniën. Het is hier niet de plaats om de namen en daden van hen, die van ons werden weggenomen, achtereenvolgens neer te schrijven en te schetsen. *) Van hen, die in Indië het leven lieten, noemen we slechts den Ir. J. Ch. F. van Sandick, die als Hoofd van de Staatsspoorwegen en als lid van den Volksraad zooveel in 't belang van Indië gedaan heeft, terwijl anderzijds de cultures op Sumatra een zwaar verlies leden door het plotseling sterven van den heer G. H. Andreae, Hoofdadministrateur der Deli Maatschappij, lid van den Cultuurraad van Sumatra en lid van den gemeenteraad van Medan. Ook moet nog even de aandacht gevestigd worden op den bekenden filantroop A. Th. J. van Emmerik, stichter van de Witte Kruiskolonie bij Salatiga, wiens welbesteed leven zoo belangeloos gewijd was aan de verzachting van het lot van den armen Inlander. In Nederland moesten we het stoffelijk overschot van den President-Commissaris der Stoomvaart Maatschappij Nederland ten grave zien dalen. Jhr. Op ten Noort was de man die de ontwikkeling van de Indische scheepvaart op zoo breede wijze heeft bevorderd en bij zijn graf heeft men het vele, dat deze bekwame leider van Scheepvaartmaatschappijen deed in het belang van een snelle verbinding ter zee tusschen Moederland en koloniën, met hartelijke woorden van waardeering gereleveerd.

Nog versch ligt ons in het geheugen het verscheiden van den grooten Generaal Van Heutsz, die tegelijk Groot-Pacificator was, en wiens nagedachtenis, naar verwacht mag worden, het volgend jaar op waardige wijze zal worden geëerd.

Aan het einde van ons artikel gekomen, moeten we nogmaals erkennen, dat de inhoud allerminst aanspraak maakt op volledigheid. Er zou over „Indië in 1924" nog zooveel te vertellen zijn!

Mogen wij onzen lezers een inderdaad *goed* uiteinde en een even *goed* begin toewenschen en daarbij het Koloniaal Weekblad en de belangen van onze Vereeniging Oost en West — die tezamen de belangen van de Nederlandsche Koloniën voorstaan — in de welwillendheid onzer lezers aanbevelen?

De Nederlandsche eilanden aan den Evenaar, het Groot-Nederland in het verre Oosten, zijn die welwillendheid en die belangstelling dubbel en dwars waard!

30 December 1924.

*) De namen althans zullen in het volgend Kol. Weekblad zoo volledig mogelijk worden vermeld.

Huldiging der Indië-Vliegers.

Voorbereiding tot een luchtdienst op Indië.

De volgende circulaire is gericht tot „alle Nederlanders:

De welgeslaagde vliegtocht van Nederland naar Indië, met zooveel spanning door alle Nederlanders gevolgd, heeft nationale gevoelens van de beste soort opgewekt en heeft de mogelijkheid aangetoond van een nog nauwere verbinding tusschen de verschillende deelen van het Rijk der Nederlanden.

Het was dus niet alleen uit een oogpunt van vliegkunst een schoone daad, die de drie kloeke Nederlanders hebben volbracht. Het was een daad, die voor de toekomst — nu men allerwege zint op het openen van verkeerswegen door de lucht — van de grootste nationale beteekenis kan zijn.

Het is daarom begrijpelijk, dat het Nederland-

Haarlem en Omstreken.

sche volk behoefte heeft om de drie wakkere vliegers te huldigen. De persoonlijke huldiging bij hun terugkeer in het vaderland bereidt de Koninklijke Nederlandsche Vereeniging voor Luchtvaart voor; doch naast die persoonlijke huldiging stellen ondergeteekenden zich voor de verrichte daad te doen eeren door er blijvende gevolgen aan te verbinden; en wel in de eerste plaats door het oprichten van een gedenkteeken hier ter lande en in Oost-Indië, waardoor de herinnering aan de eerste vlucht ook bij het nageslacht zal worden levendig gehouden; maar bovendien door er voor te zorgen, dat het zoo schoon begonnen heerlijke werk kan worden voortgezet. De eerste schrede is gedaan om een verkeersweg door de lucht te verkrijgen, die Europeesch- met Aziatisch Nederland zal verbinden. Ieder weet, dat er nog veel zal moeten geschieden om alle moeilijkheden te overwinnen, die zich bij het verder streven nog zullen voordoen — welnu, ondergeteekenden vormden een voorloopige commissie, wenschen alle Nederlanders op te wekken om door samenwerking voortzetting van den aangevangen arbeid mogelijk te maken.

Zij stellen zich daarom voor, de noodige gelden bijeen te brengen, om:

1e. Twee groote, drie-motorige verkeersvliegtuigen te laten bouwen en die ter beschikking te stellen van de Koninklijke Luchtvaartmaatschappij, om daarmede van Nederland en van Indië uit vluchten te laten ondernemen ter verdere voorbereiding van een luchtdienst, die de banden tusschen Nederland en Indië krachtig zal versterken.

2e. In Nederland en in Ned.-Indië een passend en indrukwekkend gedenkteeken te plaatsen ter herinnering aan de eerste vlucht „Amsterdam—Batavia".

De voorloopige commissie verwacht, dat het hiertoe noodige bedrag van — ruw geschat — 300.000 gulden, spoedig zal zijn bijeengebracht, gezien de geestdriftige stemming, die door het slagen van den eersten tocht alom is verwekt.

De voorloopige commissie hoopt, dat onverwijld in alle plaatsen in ons land, in Indië en overal, waar een aantal Nederlanders van eenige beteekenis woont, plaatselijke comité's zullen ontstaan en wendt zich verder nu reeds vol vertrouwen met het verzoek om krachtigen financieelen steun tot allen, die het een nationale plicht achten om de hiervoren genoemde plannen te verwezenlijken, hoopt verder, dat het voorloopige comité dan inmiddels tot een vast Centraal Comité zal zijn aangevuld.

Ieder, die wil medewerken, melde zich ten spoedigste aan bij een der ondergeteekenden, bij voorkeur bij den heer W. H. J. Dicke, Laan van N.O.-Indië 273, te Den Haag.

Geldelijke bijdragen of aanwijzing op welke wijze daarover zal kunnen worden beschikt, worden gaarne ingewacht bij den penningmeester B. van Haersma Buma, Kneuterdijk 12—14, te 's-Gravenhage.

De voorloopige Commissie bestaat uit de heeren mr. M. W. F. Treub, Lt.-Generaal H. N. A. Swart, Lt.-Kolonel K. E. Oudendijk, Ir. J. van Dusseldorp-Hasselman, F. van Peski, B. van Haersma Buma, D. Hans, W. H. J. Dicke, allen te 's-Gravenhage, W. de Vlugt, burgemeester van Amsterdam, P. J. J. Haazevoet, J. F. van Hengel, G. A. Dunlop, prof. van Leeuwen, Walraven Boissevain, H. J. de Jonge, allen te Amsterdam, A. Colijn te Amstelveen, jhr. mr. dr. N. C. de Gijselaar, A. L. Reimeringer, beiden te Leiden, dr. D. W. IJssel de Schepper te Gouda, Rijperda Wierdsma te Rotterdam, dr. J. C. Koningsberger, dr. P. H. Ritter, H. W. Graadt van Roggen, allen te Utrecht, R. F. P. de Beaufort, te Huis ter Heide, majoor J. H. Hardenberg te Soesterberg en dr. G. W. van Heukelom, te Bilthoven.

Een Instituut voor Ind. Archaeolog... te Leiden.

De toenemende belangstelling en waardeering in de laatste decennia vooral de beeldende k... van het oude Indië heeft gevonden in het We... maakt het wenschelijk omtrent bovengeno... Instituut, nu daarover meer is bekend gewor... dan we in het Kol. Weekblad van 4 Dec. kon... mededeelen, aan de hand van de Nieuwe Rott. ... een en ander als aanvulling daarvan te vertellen. De Indische archaeologie is niet een wetenschap ... welker beoefening Nederland medeloopt met ... internationale kudde; de Hindoe-Javaansche ... heidkunde is een vak van wetenschap bijna ... sluitend door Nederlandsche geleerden beoef... Waarom de nieuwe instelling den naam zal dra... van prof. Kern, hebben we reeds gemeld. Kern ... de grondvester en eerste autoriteit van de epigra... en palaeografie van den Archipel, maar ook ... Kambodja. Huizinga herinnert eraan in zijn op... (Mannen en Vrouwen van beteekenis, 1899) dat ... Fransche geleerde Harmand in 1879 in de An... de l'Extrême Orient facsimiles van opschriften ... Kambodja gaf, en dat kort daarop de verkla... daarvan door Kern verscheen in de Bijdragen ... het Instituut. Harmand zond toen al zijn afdruk... van inscripties aan Kern en sindsdien moesten ... Fransche oriëntalisten op dit gebied den vreem... ling als hun meester erkennen.

Te Leiden is Kern de grondlegger geweest van ... wetenschappelijke taalstudie en oudheidkunde ... Nederl.-Indië. Dr. Krom en dr. Vogel behooren ... zijn school. Eerstgenoemde heeft den Oudheidk... digen Dienst van Nederl.-Indië voortreffelijk ... organiseerd en is de schrijver van het groote, ... in het buitenland zeer geprezen werk over den Bo... Boedoer. Hij is ongetwijfeld de eerste autoriteit ... het gebied der Hindoe-Javaansche archaeolog... kunstgeschiedenis en gaf nog dit jaar gevolg ... een uitnoodiging om een lezing over dit onder... te houden in de Sorbonne te Parijs. Een bu... gewone leerstoel in de archaeologie van Ne... Indië is eenige jaren geleden te Leiden voor ... opgericht.

Dr. J. Ph. Vogel is twaalf jaren verbonden ... weest aan de Archaeological Survey van Brits... Indië, eerst als oudheidkundig ambtenaar voor ... Panjab, later gedurende anderhalf jaar als wa... nemend directeur-generaal, tijdens de afwezigheid van sir John Marshall. Sedert de oprichting van ... Ecole Française d'Extrême Orient (Hanoi) is ... Vogel met dit voortreffelijk instituut in verbinding geweest en als correspondeerend lid heeft hij ... en ander in het Bulletin doen verschijnen. De n... van dr. Vogel is in dit blad herhaaldelijk geno... o.a. toen hij, verbonden aan het Archaeolog... Department en te Lahore gevestigd, het Mus... aan de Willemskade te Rotterdam de zeer bijzon... Afridi wax cloth schonk, benevens een belang... verzameling voorwerpen van Pesjawar, Jh... Chamba, Benares, Lahore, Kasjmir, Surat, Math... Gaya, Jammu, Agra, Multan en Jaipur; later ... votiefbeeldjes van een tempeltje aan den oever ... de Vandiyur Teppakulam, een groote vijver bij ... stad Madura in het Z. van Br.-Indië, en daarna ... sierlijk verlakte mandwerk van Burma in ... twaalf stadia van bewerking.

De persoonlijke relaties van deze voormannen van het Instituut voor Indische archaeologie ... archaeologische musea in Indië en het Verre Oosten zullen voor dat Instituut van groot belang zijn, om... dat zij gemakkelijker dan anderen velerlei studie... materiaal (foto's, facsimiles, afgietsels, enz.), naar Leiden zullen kunnen lokken. Want dáár moet het Instituut Kern worden een volledig toegepaste ... stelling ten dienste zoowel van hooger onderwijs ... van wetenschappelijk onderzoek, haar werkzaam... heid uitstrekkend over het geheele Indische k...

urgebied, Voor-Indië, Achter-Indië en Indonesië in de tweede plaats, zooveel doenlijk, over verwante kultuurgebieden, zooals Perzië, Turkestan, Tibet, China en Japan. Zulk een Instituut bestaat niet elders, een inrichting die een functie vervult bij de opleiding van studenten, zich voorbereidende voor een werkkring in Ned.-Indië en waarvan binnen- en buitenlandsche geleerden en kunstminnaars zullen gebruik maken, nu immers de belangstelling in de kultuur en de kunst van het Oude Indië waarneembaar toeneemt.

Terwijl we hier eenige bijzonderheden neerschrijven over de plannen, is het werk eigenlijk reeds begonnen; want binnenkort zal dr. Vogel een studiereis ondernemen naar Nederlandsch- en naar Britsch-Indië, ook om nuttig te zijn voor het Instituut, door oude banden te bevestigen en nieuwe aan te knoopen. Dat dr. Vogel op deze archaeologische studiereis de financieele belangen des Instituuts niet zal verwaarloozen, ligt voor de hand. Want er moet geld worden bijeengebracht; de *f* 1000 van het Indische Universiteits-Fonds hebben we reeds vermeld; dit bedrag is s. v. v. de lok-eend of, netter, de financieele basis waarop komen te rusten de bijdragen van particulieren en vereenigingen, van genootschappen en vennootschappen. Men kan deze bijdragen doen toekomen aan den secretaris van het „Instituut Kern", prof. dr. J. P. B. de Josselin de Jong, Breestraat 18, Leiden, aan welk adres giften in den vorm van boek- en plaatwerken, overdrukken, foto's en ander studiemateriaal op Indo-archaeologisch gebied welkom zijn.

Wanneer men voor eenig geld de lang vergeten geschiedenis der oude Hindoe-rijken helpt te voorschijn brengen, dan is dit toch een goede ruil....

Men moet eens lezen hoe moedig men in Duitschland dergelijke dingen weer aanpakt. In de Münchener Neueste Nachrichten van 6 Oct. vinden we een feuilleton „Deutscher Orientalisten-Tag" door Herm. Goetz, die daar óók schrijft over „Mitarbeit an der Erforschung orientalischer Kunst. Denn schwieriger als anderswo sind hier die Aufgaben; sie verlangen weitgehendste kunsthistorische Schulung wie gänzliche Vertrautheid mit den Problemen orientalischer Geschichte, Sprache und Religion; Anforderungen, die weit über die Leistungsfähigkeit eines Einzelnen hinausgehen und *nur durch verständnissvolle Zusammenarbeiten vieler zu lösen sind.*" En dáár, evenals hier, ja, zooals daar *„auch die Mitarbeit ausserhalb Stehender"*. Van ongunstige tijdsomstandigheden kan men in dit verband niet spreken: nog onbeperkt terrein is braakliggend voor dezen arbeid waarvan ook de outsider zal zeggen: „ich mache mir eine Freude daraus". Want de archaeologie is een tak van wetenschap die tot iedereen spreekt, en door velen wordt verstaan. Het werk, dat doen de mannen van het Instituut, maar het geld moet van elders komen.

Een Nederlandsche Eclips-expeditie naar Sumatra.

Voor het eerst sinds 1901 zal op 14 Januari 1926 een totale zonsverduistering zichtbaar zijn in Oost-Indië. De „centrale lijn" van deze eclips loopt over Zuid-Sumatra, Bangka en Borneo, en de strook van totaliteit bevat in Sumatra o.a. de plaatsen Benkoelen, Tebing Tinggi, Lahat, Moeara Enim en Palembang.

De Koninklijke Akademie van Wetenschappen te Amsterdam heeft in het voorjaar een commissie benoemd om een eclips-expeditie voor te bereiden. Het is thans zeker, dat deze expeditie zal kunnen worden uitgerust. In de afdeelingsvergadering der Kon. Akad. van Wetens. bestemd voor de wis- en natuurkundige wetenschappen van l.l. Zaterdag werd — gelijk reeds is medegedeeld — voorlezing gedaan van een brief van een particulier te Amsterdam, houdende mededeeling, dat hij ter bestrijding van de kosten van genoemde expeditie, een som van *f* 30.000 beschikbaar stelde.

Behalve deze vorstelijke toezegging, ontving de eclips-commissie van de Bataafsche Petroleum-Maatschappij een aanzienlijke geldsom en bovendien het aanbod, dat de uit te zenden waarnemers op de onderneming Pladjoe bij Palembang gastvrijheid zouden ondervinden. Ook heeft de Stoomvaart-Maatschappij Nederland haar steun toegezegd.

Aangezien zeer waarschijnlijk meerdere buitenlandsche expedities deze eclips in onze koloniën zullen komen waarnemen, moet het ten zeerste gewaardeerd worden, dat in deze tijden van regeeringsbezuiniging particulier initiatief het uitzenden van deze Nederlandsche wetenschappelijke expeditie zal mogelijk maken.

Pandecten van het Adatrecht.

Bij het doorlezen van het zevende deel der Pandecten van het Adatrecht [1]) viel het mij op, dat er zoo weinig over Zuid-Sumatra in voorkwam. Zoo worden er o.a. in het VIe hoofdstuk „Bruidschat" maar elf schrijvers genoemd, die iets over dit onderwerp hebben medegedeeld. Ik ben toen eens gaan snuffelen in de „Bibliographie van Zuid-Sumatra" [2]) en kwam — zonder nog een opzettelijk onderzoek daarnaar in te stellen — tot de conclusie, die ik curiositeitshalve hieronder laat volgen.

Over het djoedjoer-huwelijk handelen o.a.:

1. Abegg, J. R., Kort overzigt van de inrigting des Binnenlandschen bestuurs enz. van Benkoelen. Bijdr. Kon. Inst., N. vlgrks., IV (1861), p. 273, 279, 280, 281, 295, 296, 297, 302, 303, 304, 311.
2. Adat — Lampongsche districten. — Verbreking der verloving. — Wang djoedjoer. Recht in N.-I., XCVIII (1911), p. 319—322.
3. Adat — Lampongsche districten. — Patriarchaat — Leviraatshuwelijk — Stamvoortzetting — Erfrecht. Recht N.-I., XCIV (1910), p. 189—193;
4. Adatrechtbundel VI, Sumatra (1913), p. 290, 294, 295, 343 (art. 59);
5. Adatrechtbundel XI, Sumatra (1915), p. 216, 217 (art. 62), 244, 246, 247, 248, 261, 262, 277, 278, 279, 281, 294, 295, 329, 344, 345, 371, 380;
6. Bijblad N.-I., No. 1328, 23/12—1862, No. 7, Geleidelijke afschaffing van de adat-djoedjoer in Palembang, Benkoelen en de Lampongs; — Zie ook Jav. Ct. 6/6—1860, No. 45, 1/12—1860, No. 96, 6/4—1861, No. 28 en 5/6—1861, No. 45;
7. Bastian, A., Indonesien oder die Inseln des Malayischen Archipel, III. Sumatra and Nachbarschaft. Berlin (1886), p. 6, 7;
8. Bogaardt, T. C., Moko-Moko in 1840. Bijdr. Kon. Inst., N. Vlg., II (1859), p. 35;
9. Bois, J. A. Du, De Lampongsche districten op het eiland Sumatra, T. N. I., 14e Jrg. I (1852), p. 267—269;
10. Brilman, B. J. A. W., Korte aanstippingen nopens de afdeeling Benkoelen. T. N. I., 1e Jrg. (1838), p. 353—355;
11. Burgdorffer, A. A., Over de maatschappelijke positie der Inlandsche vrouw in de residentie Palembang. T. B. B., XXI (1901), p. 248;
12. Djoedjoer, Afschaffing van de — in Palembang, door een „Palembanger ambtenaar", T. N. I., 14e Jrg., I (1852), p. 225—230;
13. Eck, R. van, Schetsen uit het Volksleven in Ned. Oost-Indië, I. G., 1e Jrg., I (1879), p. 699—701;
14. Encyclopaedie van N. I., 2e Druk, II, p. 118. Zie ook I. onder Djoedjoer;
15. Francis, E., Herinneringen uit den levensloop van een Indisch ambtenaar van 1815—1851, Batavia, II (1856), p. 100, 101, 102;
16. Gersen, G. J., Oendang-oendang, enz. van Lema-

[1]) Het recht in zake Huwelijkssluiting. Amsterdam, 1924.

[2]) Literatuur-overzicht van Zuid-Sumatra, door J. W. J. Wellan en O. L. Helfrich, 's-Gravenhage, 1923.

DANKBETUIGING.

Ondergeteekende, J. v. D. BURG, betuigt hiermede zijn hartelijken dank aan Dr. POORTEN, Nobelstraat 1A, 's-Gravenhage, **voor de genezing van zijn maagkwaal in 3 weken,** waaraan hij 16 jaar lijdende was.

J. v. D. BURG,
Hoek van Holland.

tang-Oeloe en Ilir en de Pasoemahlanden, T. Bat. Gen., XX, 6e S., III (1873), p. 110—112;
17. Gramberg, J. S. G., De inlijving van het landschap Pasoemah, Batavia (1865), p. 33—34;
18. Helfrich, O. L., Bijdrage tot de geographische, geologische en ethnographische kennis der afdeeling Kroë, Bijdr. Kon. Inst., 5e Vlgrks., IV (XXXVIII), (1889), p. 617—618. Zie ook zijn: Bijdragen tot de kennis van het Midden-Maleisch, Verh. Bat. Gen., LIII, (1904), p. 80—81;
20. Klerks, E. A., Geographisch en ethnographisch opstel over de Landschappen Korintji, Serampas en Soengei Tenang, T. Bat. Gen., XXXIX, (1897), p. 66;
21. Lampongsche Districten, Blik op de —, enz. T. N. I., 24e Jrg., I, (1862), p. 174—175;
22. Lewis, H. R., Maleische Wetten enz. in het landschap Benkoelen, enz., Regt N. I., 1e Jrg., I, (1849), p. 262—264;
23. Loman, Dr. J. C. C., Een kijkje in de Palembangsche bovenlanden, Gids, 48e Jrg., 4e S., 2e Jrg., III, (1884), p. 443;
24. Midden Sumatra, Aanteekeningen omtrent —, aan officieele bescheiden ontleend (rapport Ctr. W. C. Hoogkamer), Verh. Bat. Gen., XXXIX, (1880), p. 66;
25. Mohnike, Dr. O., Banka und Palembang, enz. Münster, (1874), p. 190;
26. Oendang Oendang Simboer Tjaija, enz., T. N. I., 5e Jrg., I, (1876), p. 134;
27. Palembang, Schetsen van —, T. N. I., 8e Jrg., III, (1846), p. 315, 316, 317;
28. Pruijs van der Hoeven, A., Iets over den bruidschat bij eenige volken van den Indischen Archipel, T. Bat. Gen., XVI, 5e S., II, (1867), p. 280—281, 286—288;
30. Raedt van Oldenbarnevelt, H. J. A., Tochten in het stroomgebied der Beneden-Ketaun, enz. T. Aardr. Gen., 2e S., V, (M. U. A.), (1888), p. 429;
31. Reijnst, J. C., Iets over het Inlandsch Bestuur in de Binnenlanden van Palembang, T. N. I., 1e Jrg., (1838), p. 263—264;
32. Selenka, E. en L., Sonnige Welten, Wiesbaden, (1896), p. 343;
33. Staatkunde, De nieuwe koloniale — omtrent onze O.-I. Buitenbezittingen, T. Staath. en Stat., XVI, 2e S., IV, (1858), p. 303;
34. Sturler, W. L. de, Proeve eener beschrijving van het gebied van Palembang, Groningen, (1843), p. 70, 71, 72, 73;
35. Sturler, W. L. de, Herinneringen en wenken enz., Bijdr. Kon. Inst. 4e Vlgrks., VI, (1882), p. 339;
36. Tobias, J. H., De Lampongs, Hermes, 5e Jrg., No. 7, p. 31—36;
37. Veth, Prof. P. J., Het landschap Aboeng, enz., T. Aard. Gen., II, (1877), p. 47;
38. Vloten, E. A. van, De Ranau-districten, enz. T. N. I., N. S., 2e Jrg., II, (1873), p. 295;
39. Weitzel, A. W. P., Schetsen uit het oorlogsleven, enz. De Lampongs in 1856, Gorinchem, (1862), p. 154—155;
40. Weslij, L. F., De onderafdeeling Rawas, T. B. B., III, (1889), p. 352;
41. Wienecke, G. F., Geneeskundige topographische schets van Telok Betong en onderhoorigheden, Geneesk. T. N. I., 4e Jrg., (1855), p. 637.

Ik laat het maar hierbij, want dit lijstje alleen spreekt al voor zichzelf, maar ik meen echter te moeten opmerken, dat, als alle andere onderwerpen — ook die betreffende de overige gebiedsdeelen, waarin schrijvers Nederlandsch-Indië verdeelen — op dezelfde wijze behandeld zijn als dit, er nog zeer veel aan de opsomming ontbreekt.

Prof. Mr. C. van Vollenhoven schrijft wel in het voorbericht van het eerste deel der Pandecten: „Zoolang nog niet de geheele literatuur is doorgewerkt, zullen telkens, met name uit verscholen oude artikelen, uit nieuw verschijnende opstellen en uit buitenlandsche bronnen, verzuimde gegevens te voorschijn komen; die zullen van tijd tot tijd moeten worden opgenomen in aanvullingsdeelen", maar het zal toch wel niet in de bedoeling liggen eerst het minimum te geven, en later — in de aanvullingen — met het maximum aan te komen.

Ten slotte nog de opmerking, dat de Pandecten m.i. aan waarde zouden winnen, als iets omtrent de betrouwenswaardigheid van minder bekende schrijvers werd aangeteekend, terwijl eene aanvulling

met de eventueel over hunne geschriften uit-
brachte critieken, evenmin gemist kan worden.

Den Haag, 12 December 1924.

J. W. J. WELLA

Kunst, Kunstnijverheid en Huisv

Kunst en Verbroedering.

In het zeer boeiend geschreven leerrijke boek: „Eer-ste Beginselen der Theosofie" van C. Jinarajadasa, door Mr. M. Westendorp vertaald, trof ons bizonder een uiteenlegging van het wezen der verschillende scheppende kunsten. Dit ook in verband met de Indonesische kunst en haar waarde voor het opkomend geslacht, niet alleen der Indonesiërs, maar tevens voor ons, Nederlanders, die door zoovele, zij 't dan ook niet altijd geestelijke, banden, reeds meer dan drie eeuwen lang met diezelfde Indonesiërs en hun kunst in betrekking staan, zonder dat het licht der geestelijke waarde daarvan voldoende tot ons door kon dringen.

Maar...... *„het daghet in het Oosten!"*

Een voorteeken hiervan is zeker wel: het Congres dat in de Kerstdagen te Djocdja door het Java-Instituut is georganiseerd, waarbij Javanen en Nederlanders even ernstig samen de vraag overwegen: Hoe de vroegere Javaansche kunst en kultuur het best dienstbaar gemaakt kan worden voor het tegenwoordige geslacht?

Jinarajadasa's bovenbedoelde uiteenzetting luidt in 't kort ongeveer als volgt:

> Der menschheid wordt geleerd *dat* te bereiken wat buiten tijd en ruimte bestaat, door van tijd en ruimte gebruik te maken. Het hoogste middel, dat wij tot nu toe bezitten ter verkrijging van kennis daaromtrent is: de scheppende kunst.
>
> Welke betrekking er tusschen de verschillende aanzichten daarvan bestaat, is een van de vraagstukken der wijsbegeerte. In letterkunde van de meest hoogstaande soort bezitten wij zoowel een schitterende „woordschildering", als een schitterlijke dramatiseering van gebeurtenissen en beelden. Uit de letterkunde ontwikkelen zich, naar mate zij zich bezig houdt met tijd- of ruimte-indeelingen, de andere kunstvormen. Met betrekking tot den tijd leidt de letterkunde tot het drama, voert het drama naar de dichtkunst en de dichtkunst verder tot de muziek, doordat muziek deel uitmaakt van haar wezen. Met betrekking tot de ruimte staat de woordschildering der litteratuur met de schilderkunst in verband, verheft het schilderen in twee afmetingen zich in de beeldhouwkunst tot openbaring in drie afmetingen, en de beeldhouwkunst weer tot die wonderbare, abstracte gedachten van rythme en schoonheid, welke de bouwkunst geeft. Het is niet moeilijk te zien, hoe het drama, dat gebeurtenissen in den tijd verhaalt, met de schilderkunst verwant is, die gebeurtenissen in de ruimte afbeeldt. De beeldhouwkunst is als een poëzie zonder woorden, terwijl de dichtkunst uit de stof der verbeelding het eene beeld na het andere boetseert. De beschrijving, die Goethe en Lering van de bouwkunst gaven als „bevroren muziek" geeft ons den sleutel tot het verband tusschen muziek en bouwkunst.
>
> Alle vormen van kunst leiden het bewustzijn van den mensch tot het begrijpen van de hoogste, geestelijke waarde van het leven. Het kunstgevoel der menschheid is nog slechts in het begin van zijn ontwikkeling, maar met het sterker worden van het broederschapgevoel zal ook het gevoel voor schoonheid in het leven zich ontwikkelen. Daarentegen zal de mensch met de ontwikkeling van den kunstzin in de menschen het vermogen om *broederschap* te verwezenlijken krachtiger worden."

Luidt dit niet geheel in den geest van het beginsel onzer vereeniging: *den band te versterken tusschen Oost en West?*

* * *

Ook de kunstnijverheid, hoewel soms met den naam van „klein-kunst" bestempeld, welke zij, speciaal in Indonesië, om haar dikwijls zoo fijngevoelde versiering, eigenlijk niet verdient, behoort tot de scheppende kunst. Worden er in z.g. huisvlijt, door de geestige vingers, als uitvoerders van een fijnen geest, talllooze kunststukken geschapen uit het eenvoudige materiaal, als bladeren, biezen, bamboe, vezels, kat

en zijden draden, om van metaal, hout en steen niet te spreken?

Dat deze kunst toegepast wordt op gebruiksvoorwerpen, vermindert niet haar waarde en invloed. Integendeel, ook hier geldt:

„'t Is de vraag maar: wie haar al, wie haar niet kan vinden!"

Van Week tot Week.

22–28 DECEMBER.

Voor Wonosobo. De hr. J. Fabricius, directeur van het Odeon-Theater te 's-Gravenhage, zal den 6en Januari a.s. het tooneelstuk Dolle Hans opvoeren, waarvan de netto-opbrengst geheel ten goede zal komen aan de slachtoffers van de ramp te Wonosobo. Voor het opgaan van het doek zal de heer Noto Soeroto op verzoek van de directie van het Odeon-Theater een enkel woord spreken.

De redactie van het tijdschrift Oedaya brengt nog ter kennis, dat giften gaarne worden ingewacht door den penningmeester van het comité, den heer F. Weyerman, Laan van Meerdervoort 60, Den Haag.

Vliegongeluk. De particuliere vlieger Meeuwenoor doodde bij een onoordeelkundige landing te Poerwokerto een Inlandsche vrouw en kind en verwondde nog drie personen. Het toestel werd vernield. (Weltevreden, 26 Dec. Aneta).

Vereeniging Kartinifonds. Onder voorzitterschap van den heer J. F. Gerlings heeft in Den Haag de jaarlijksche vergadering plaats gehad van de Vereeniging Kartinifonds. De voorzitter deelde o.m. het volgende mede.

Het gebouw der Van Deventerschool te Semarang, die door middel van de fondsen van de door het Kartinifonds beheerde Mr. C. Th. van Deventer-Stichting is gesticht en sedert 1921 voorloopig in een gehuurd gebouw was ondergebracht, is dit jaar gereed gekomen. De officieele inwijding van het gebouw had plaats op 30 October 1924.

Dit gebouw, dat *f* 166.700 heeft gekost, wordt zoowel wegens de doeltreffende inrichting en de architectonische uitvoering als wegens de schoone ligging zeer geroemd. De school, die naast het vormen van fröbelonderwijzeressen bestemd is tot het opleiden van Javaansche meisjes voor de gezinstaak, telt vier klassen met pl.m. 80 interne leerlingen. Aan de school is een leerschool verbonden, waardoor de leerlingen der Van Deventerschool in de gelegenheid zijn gesteld tot practische oefening.

Koloniale School voor Vrouwen en Meisjes te 's-Gravenhage. Woensdag 7 Jan. a.s. begint een nieuwe cursus aan de koloniale school voor vrouwen en meisjes, Westeinde 46, 's-Gravenhage. Aan deze nuttige instelling wordt een artikel gewijd in de Indische Verlofganger van 26 dezer, onderteekend L. J. de G., zoomede in het Vaderland van 24 dezer door Mevr. E.

Malaria-epidemie in Soerabaja. Een hevige malaria-epidemie heerscht in de Soerabajasche dessa's Menganti en Karangpilang. In vier dagen kwamen 963 gevallen voor, waaronder 23 dooden. (Aneta, 22 Dec.).

Communistische actie. Een drukbezochte vergadering van communisten, te Soerabaja gehouden, besloot tot vorming van een federatie van transport- en havenarbeiders, die zich bij de buitenlandsche federaties zal aansluiten. (Aneta, 22 Dec.).

Werking van den vulkaan Papandajan. Er is een onrustbarende toeneming van giftgassen uit den Papandajan geconstateerd, evenals van het aantal zwavelstofaderen. (Aneta, 22 Dec.).

Een windhoos. In de Soerabajasche onderafd. Roengkoet veroorzaakte een windhoos belangrijke schade. O.a. werden 71 inlandsche woningen beschadigd. (Aneta, 22 Dec.).

Militaire pensioenen. De Volksraad heeft de motie-Kies—Aay, voor gelijkstelling van de militaire pensioenen van vóór en na 1920 voor alle zestigjarigen zonder stemming aangenomen.

Misoogst en hongersnood. In het Sakaigebied (in de landschappen Siak en Kota Intam van de Oostkust van Sumatra) heerscht hongersnood ten gevolge van misoogsten. Een deel van de bevolking is uitgeweken; het bestuur verzocht de Regeering om hulp. (Aneta, 23 Dec.).

Oudheidkundige vondsten. Indische bladen maken melding van oudheidkundige vondsten in het Klatensche; men groef er n.l. zeven steenen beelden op in de dessa Karangnanka en vond drie stoepa's, uit koper vervaardigd, waarbij een zóó groot als tot heden niet voorkwam. Uit een heuvel te Sragen kwam bij graafarbeid een beeld te voorschijn van Siwa Maha Dewa.

Huldiging Generaal Van Heutsz. Ook te Gorinchem is een plaatselijk comité tot huldiging der nagedachtenis van Generaal Van Heutsz tot stand gekomen; de burgemeester E. G. Gaarlandt is voorzitter.

Vereeniging Koloniaal Onderwijs Congres. In de jaarlijksche algemeene vergadering dezer vereeniging, gehouden te 's-Gravenhage op 23 Dec., is besloten dat op het in 1926 te houden 4e congres waarschijnlijk zullen behandeld worden het voorbereidend hooger (middelbaar) en het meer uitgebreid lager onderwijs in Indië.

Onderscheiding Gouv.-Generaal Fock. Op voorstel van Gouverneur-Generaal Angoubrant, lid der Fransche Kamer voor Fransch-Indië, die van zijn reis naar Ned.-Indië is teruggekeerd, is mr. D. Fock, Gouverneur-Generaal van Ned.-Indië, benoemd tot grootofficier van het Legioen van Eer.

W. F. Loudon †. Te 's-Gravenhage is op 61-jarigen leeftijd overleden de heer W. F. Loudon, gepensionneerd secretaris van de Algemeene Rekenkamer in Nederl.-Indië.

J. R. de Jong †. Te 's-Gravenhage is in den ouderdom van 84 jaar overleden de heer J. R. de Jong, oud-hoofdofficier der artillerie van het Ned.-Ind. leger.

J. van den Ende †. Te Alkmaar overleed op 46-jarigen leeftijd de heer Jan van den Ende, in leven gepens. kapitein Topogr. Dienst in Ned.-Indië.

P. L. Blanken †. Te 's-Gravenhage is overleden de heer P. L. Blanken, gep. hoofdingenieur 1e kl. der Burgerl. Openb. Werken in Ned.-Indië.

G. van Enst †. Op den leeftijd van 52 jaar is te 's-Gravenhage overleden de gep. majoor van het O.-I. leger G. van Enst.

Dr. C. J. Neeb †. Te Palembang is, 64 jaar oud, overleden Dr. C. J. Neeb, geb. te Solo op 19 Mei 1860. Na zijn pensionneering als off. van gezondh. was Dr. Neeb lange jaren als geneesheer te Palembang werkzaam.

Jubileum Dr. E. van Dieren. Dezer dagen is Dr. E. van Dieren, ter gelegenheid van zijn veertigjarig jubileum als arts, te Amsterdam gehuldigd en benoemd tot officier in de Oranje Nassau orde.

Dr. van Dieren's naam is ten nauwste verbonden aan het beri-beri-vraagstuk.

F. L. Nix †. Te Haarlem is overleden de heer F. L. Nix, gep. kapitein van het O.-I. leger.

Oostersch Genootschap in Nederland. Het vierde congres van het Oostersch Genootschap in Nederland zal van 5—6 Jan. 1925 gehouden worden in het Academiegebouw te Leiden.

Den 6en is er des avonds 8 uur een bijeenkomst van leden en belangstellenden in de groote zaal van het Leidsche Volkshuis. Hier zal gegeven worden een Wayang-voorstelling door Raden Ng. Poerbatjaraka met gamelanbegeleiding. Fragment uit den lakon „Arjuna-wiwaha": de strijd tusschen Arjuna en den Kirata. Daarna zullen Javaansche dansen worden uitgevoerd door mej. Weber en de heeren Raden Soepomo en Raden Prodjodikoro. Raden Ng. Poerbatjaraka zal hierbij een toelichting geven.

Ir. R. A. van Sandick. Naar het Haagsche Aneta-kantoor verneemt, zal de heer Ir. R. A. van Sandick met 1 Jan. a.s. 25 jaar hoofdredacteur zijn van het weekblad „De Ingenieur", orgaan van het Kon. Instituut van Ingenieurs.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De aardbeving te Wonosobo.

De Locomotief (17 t/m. 21 Nov.) vervolgt hare verslagen en berichten over de aardbeving te Wonosobo. *Dr. Taverne* seinde aan het Departement van Mijnbouw, dat *de oorzaak van de ramp moet worden gezocht in een tectonische beving, waarvan het epicentrum is gelegen*

onder *Bandingan*, welk dorp met de omgeving, liggende in een cirkel met een straal van 2 K.M., is verwoest. Hiermede is de veronderstelling door *ir. Dinger* uitgesproken, bevestigd.

Aan het rapport van Dr. Taverne is ontleend, dat het grootste aantal aardschokken is geconstateerd *in een ellipsvormig gebied* van zes bij drie kilometer, waarvan de lengte-as Noord-Zuid liep; het snijpunt van de beide assen lag ongeveer bij Kali-Meloe, zes kilometer Noord-Westwaarts van Wonosobo. In dit gebied hebben talrijke aardschuivingen schade toegebracht aan de kampongs; soms werden zelfs geheele kampongs meegesleept, met name Kaliteloe, Pagetan, Salam en Larang, die in den slechtsten toestand verkeeren. In eerstgenoemde dessa ontstond brand; sommige bewoners kwamen in de vlammen om. Hierdoor vatte de meening post, dat de Bismo werkte en dat de bevingen dus van vulcanischen oorsprong waren, wat onjuist is gebleken. Door de aardschuivingen heeft de beving den omvang van een natuurramp aangenomen. Vele kamponghuizen benoorden en bezuiden genoemde ellips hebben eveneens zwaar geleden.

De *aardschuivingen* zijn een gevolg van de bizondere situatie van den grond en de bizondere terreingesteldheid, die naast bergkammen diepe ravijnen vertoont. De bergkammen nu bestaan uit een vaste onderlaag, overdekt met een lossere, 15 M. dikke bovenlaag, die oververzadigd was met water, waardoor zij afschoof bij den oorsprong der bevingen. Na de aardschuivingen stroomde de modder in de rivieren Serajoe en Preng, waardoor deze als 't ware opgedamd werden, totdat een zware regenbui het water deed rijzen, zoodat dit een uitweg moest zoeken. Ten gevolge daarvan werden de Serajoe en andere rivieren tot een modderigen stroom.

Er is geen sprake van verhoogde werking van den Kawah, noch van de vorming van warme bronnen, noch van eenig vulcanisch verschijnsel. Het Diëngplateau is thans geheel onderzocht.

Van den seismograaf op den Merapi is de naald afgesprongen.

Dr. Taverne vertoeft momenteel in het Kaliteloegebied, vergezeld van den geoloog Ehrhardt, die hem tijdelijk is toegevoegd.

„*Pakoe wodjo mletos*", de stalen spijker, is afgesprongen, — ziedaar de verklaring, die de eenvoudige Javaan in Midden--Java aan de aardbeving in de afdeeling Wonosobo gaf. De Midden-Java-redacteur van het *Soerabajasch Hbl.* (15 Nov.), die de verklaring opteekende, knoopt er enkele opmerkingen aan vast over de beteekenis van de bergnamen Pakoewodjo en Bismo. Uit beide namen spreken verwoestende krachten: de Stalen Spijker en de Verschrikkelijke, de laatste een bekende figuur uit de Mahabharata, zooals kenners van den wajang-poerwo weten. Het is dus niet vreemd, dat de bevolking de aardschokken wijt aan de goden, die deze bergen tot verblijfplaats kozen en bovendien vertoont voornamelijk de Pakoe Wòdjò sporen van vroegere erupties; zijn Noordelijke en Oostelijke hellingen zijn geheel bedekt door een chaos van kolossale, woest op elkander gestapelde of als bouwvallen dooreen liggende lavabrokken, die zich als de puinhoopen van den verbrijzelden top voordoen. De indrukwekkende vulkanische verschijnselen, waarvan de Diëng gedurig het tooneel was, maakten dat gebergte voor de verbeelding van de Javanen tot een verblijfplaats van bovenaardsche machten.

Egypte.

De heer *Zentgraaff* geeft in het *Soerabajasch Hbl.* (vanaf 8 Oct.) beschrijvingen over zijne reizen *naar oude- en nieuwe Landen*. In zijn XVden reisbrief (15 Nov.) vertelt hij over zijn bezoek aan *El Azhaz, de veelbesproken Mohammedaansche universiteit in Caïro.*

Het aantal Indische leerlingen uit Midden-Java, Bantam, Palembang, Sum. Westkust, Bandjermasin, enz. bedraagt circa zestig. De studenten willen hier voor godsdienstleeraar worden opgeleid om daarna naar Indië terug te keeren, waar het Caïro-diploma hun dan verder een goed bestaan waarborgt. Zij leeren slechts godsdienstzaken; voortaak van het onderwijs is Arabisch. De gansche leerstof te Caïro omdat de volgende „*Elmoe's*": fakitz, nahwoe, saraf, tafsir, hadis, tauheid, bajan, maäni, oesoel, badia, moestalah en mantik. Na de acht voornaamste „Elmoe's" te hebben behandeld, wordt een examen afgelegd. Men kan dan nog blijven en ook de andere vier Elmoe's leeren om met een volledig diploma heen te gaan. In den laatsten tijd is alleen de Maleier Si Djanan (van Fort de Kock) in enkele jaren in het volledig examen geslaagd. Er zijn eenige „vlugge koppen"; de rest leert hier echter weinig, legt ook geen examens af — althans niet met succes — en boemelt maar zoowat rond. Van iets meer dan het gewone lager onderwijs is bij hen geen sprake; zij missen alle geschik[t]... voor eigen of vergelijkende studie, en zij hebben sl... op te nemen, wat de Sheik hun voorzegt. In het ... stigste geval zijn het ledige kruiken, waarin hier ... zekere kwantum Islamietische dogmatiek wordt ge... de practijk leert, dat die kruiken als regel geen ... hebben en dat alles, wat er wordt ingegoten, er even ... weer uitloopt.

Indien er menschen zijn — zoo concludeert Z. — droomen van een *réveil* van den Islam, een verlo... ging van de starre vormen, welke op den duur ... grooter beletsel zullen zijn voor de ontwikkeling ... Islamietische volken, dan mag hun wel worden ... dat die réveil zeker niet van het huidige Caïro zal ... gaan en dat de onbeteekenende figuren der Ind... leerlingen daarin bovendien nooit een rol zouden sp... Personen met de ontwikkeling van een *Agoes Salim* ... in onze kolonie met 50 millioen inwoners nog h... zeldzame uitzonderingen. De noodwendigheid zich aan ... passen aan de snel wijzigende levensvormen moge ... zoo groot zijn voor landen, welke geheel hun eigen ... wikkelingsgang bepalen, — Perzië, Afghanistan, Ar... enz. —doch zij doet zich dubbel gevoelen *in landen* ... *ons Indië*, waar twee culturen werken en een Wes... volk het tempo zóó stevig houdt, dat de Oosterling ... terdege zal moeten inspannen, wil hij niet te ver ... blijven.

Waarom sticht onze Regeering in Indië geen inri... voor de opleiding tot Mohammedaansch godsd... leeraar? — vraagt Z. ten slotte. — Zij zou beter k... worden dan El Azhar; er zou ook meer gelegenheid ... voor verzorging van hygiënische belangen, om van ... van andere voordeelen te zwijgen. Natuurlijk zal ... de Mohammedaansche wereld niet de reputatie h... van El Azhar, doch niettemin zal zij voor de vor... van Mohammedaansche godsdienstleeraars uitste... kunnen voldoen. En hierom gaat het goeddeels.

In den XVIden reisbrief (*S. H.* 19 Nov.) wijst de ... Zentgraaff er op, dat de Egyptische regeering bez... Engelsche ambtenaren te ontslaan en te vervangen ... Egyptische, dus: Arabische. Volgens Z. is *de Engels... politiek in Egypte* uitgeloopen op een geweldige f... Men heeft sinds 1881 in dit land, naar Westersch in... oneindig veel verbeterd; men heeft irrigatiewerken ... gelegd, de productie van den bodem verdubbeld, ... administratie gereorganiseerd, het onderwijs op ... peil gebracht. Met geen ander resultaat dan dat ... na het krijgen der onafhankelijkheid, de Engelschman ... smadelijke wijze wordt weggestuurd.

De heer Z. vestigt nog de aandacht op de wensch... heid dat te Khartoum een Hollandsche consul ge... wordt, *in den handel zijn voor niet-Engelschen (... voor Hollanders) in den Soedan thans goede da... wachten*. De uiterste voorzichtigheid in den handel ... echter in Egypte betracht worden; het is noodza... dat een firma in Holland of Indië hier een eigen ... heeft, anders zende men geene goederen. Men *win... tevoren* informaties in bij het consulaat te Caïro.

De Sumatra Post (28 Nov.) en de *Deli Crt.* (25 ... wijden een hoofdartikel aan den moord op den S... te Caïro. *Egypte's voorbeeld* — aldus de „*Deli Cr...* is een waarschuwing voor andere landen. Het ... waarheen hadnekkig volgehouden gezagondermijning ... nationalistisch drijven noodzakelijk leiden. Voor Br... en voor Ned.-Indië geldt dat voorbeeld in het bij... Een schip op strand is een baken in zee.

De Rechtshoogeschool.

„I.", de Indische medewerker van de „Nieuwe ... rant", heeft over de keuze der hoogleeraren v... Rechtshoogeschool e. e. a. geschreven, wat de *Java ...* (15 Nov.) als volgt weerlegt:

„Ten eerste zal *dr. Hoesein* geen Maleisch do... doch wellicht Javaansch en vooral het Mohammed... recht, waarvoor hij adviseur is bij den ambtenaar ... de Inlandsche zaken. Voorts ware het toch te dwaas ... een hoogleeraar te eischen voor het Latijn; het valt ... min of meer buiten de sfeer van hoogleeraar om de... ties en conjugaties te doceeren.... Het lectoraat ... quaestie kan bovendien van tijdelijken aard ge... den, nu de gelegenheid voor gymnasiaal onderwijs ... Bandoeng reeds bestaat en hier geopend zal worden ... Reden om hier te spreken van opzettelijke achterstelling ... en politieke concessies bestaat in dat opzicht o.i. dan ... in geenen deele."

Volgens de „N. Crt." volgt men bij de *R. H.* een an... systeem dan bij de oprichting der Technische Ho... school, streeft men naar een specifiek Indisch cachet ... bereikt men een achterstelling van de Indische-, bij ... Europeesche juridische opleiding.

Doch — aldus de *Java Bode* —: „Indien de schr... zich op de hoogte stelde van de nog jonge ontwikk... van het *technisch* Hooger Onderwijs in Indië, zou ...

wellicht tot de ontdekking komen, dat het specifiek Indisch cachet, dat deze studie onder de inwerkende factoren is gaan onderscheiden van die te Delft, juist een wenk is in de richting van hetgeen thans betracht wordt in den opzet van de Rechtshoogeschool. Geen „ander systeem", maar een tactiek van tasten en zoeken, die zeker niet vreemd is aan de lessen der practijk! Deze „felicitatie" is een ongegronde veroordeeling. De fundamenteele fout van den schrijver is, dat hij meent, dat men een Westerschen bloembol, gestoken in Indischen bodem, en omgeven van alle waarborgen van Westersche ervaring, zou kunnen kweeken tot een normale Hollandsche tulp......"

Europeanen en Islam.

Het *Soer. Hbl.* (19 Nov., 3de bl.) ontleent aan „Het Noorden" een verhaal van een gehuwd Europeaan, die door de *struggle for life* tot den Inlandschen staat is overgegaan en Inlandsch chauffeur werd. Volgens hem zijn om dezelfde reden meer dan 800 Europeanen, waarvan niet meer dan 5/8 Indo-Europeanen zijn, met vrouw en kinderen tot den Islam overgegaan. Men vindt ze in alle takken van dienst, bij den handel, bij de cultures, bij de scheepvaart, enz. Zij kunnen zich vrijer bewegen, behoeven geen dure woning meer te bewonen, geen dure bedienden en kleeren te hebben en geen stand op te houden.

Kunst-critiek.

Den laatsten tijd zijn er in verschillende plaatsen teekenen, die er op wijzen, dat *het kunstleven in Indië* aan waarde en diepte wint. Daarmee hield gelijken tred de verbetering van kunstcritici in Indië's groote dagbladen. Verschillende couranten beschikken thans over een specialen redacteur voor kunst en wetenschap, of een vasten medewerker die, toegerust met kennis en begrip van de schoone kunsten, het optreden van kunstenaars en kunstenaressen — of wie zich als zoodanig aandienen — recenseeren en critiseeren. De objectiviteit wint bovendien te aller wege veld!

Het *Soer. Hbl.* (19 Nov.) zou het betreuren, als dat goede begin werd te niet gedaan door protectie of reclame of medelijden of goedgeloovigheid van buitenstaanders dan wel belanghebbenden, die van de hooge onaantastbaarheid en waardigheid eener zuivere kunstcritiek weinig of geen besef hebben. De *Indische Pers* immers „draait er voor op."

UIT DE INLANDSCHE PERS.

De Vorstenlanden op Java.

III.

Volgens het gebruik, werden op 40-jarigen leeftijd de titels van „Pakoe Alam" en de militaire rang van „Kolonel" aan Pangéran Adipati Ario Praboe Soerjodilogo te Djocjacarta toegekend.

De daaraan verbonden officieele plechtigheden hebben, volgens den schrijver, in afwijking van vroeger, ten Residentiehuize plaats gehad en niet in het Pakoe Alam-gebouw, waar echter wel op den avond van dien dag een officieel feest werd gegeven.

Vervolgens had een thé dansant ten Residentshuize plaats, welk feest het bewijs leverde dat de vriendschapsbanden tusschen de Regeering en het Pakoe Alamsche Huis blijven gehandhaafd.

Bovenvermelde afwijking heeft reeds vroeger aan den schrijver aanleiding gegeven tot eenige critiek, niet alleen omdat hij den Pangéran Pakoe Alam als een Vorst beschouwde, doch ook omdat de banden tusschen Regeering en Vorstenhuis beter worden versterkt, wanneer aan de oude regeling wordt vastgehouden.

De installatie van Regenten heeft toch ook in de Kaboepaten of in de Regentswoning plaats?

Thans verneemt de schrijver dat aan Sri Prang Wedono op 4 September 1924, op grond van zijn 40-jarigen leeftijd, de titel van Pangéran Adipati Ario Mangkoe Negoro is toegekend ten Residentiehuize, en dus niet in de vorstelijke woning, aan de versiering waarvan duizenden guldens zijn besteed.

Verder hoort men algemeen zeggen, dat de Vorst, tijdens de plechtige installatie, door den Resident werd aangesproken met den titel van HoogEdelGestrenge, in tegenstelling met den vroegeren titel van Zijne Hoogheid, hetgeen er op zou wijzen dat men van de zijde van hooger autoriteit hem als een Hoofdambtenaar beschouwt.

Doch dat zijn betrekkelijk kleinigheden(?) meent de schrijver.

De hoofdzaak blijft in deze, dat de instelling van het zelfbestuur met zijne ambtenaren, waaraan het volk gehecht is, blijft bestaan.

De lezers, die omtrent den levensloop van Prins Mangkoe Negoro de VII iets meer willen weten, hetgeen vertrouwbaar is, kunnen dit vinden in no. 16 (tweede jaargang, afl. 4) van het Maandschrift „Oedaya", waarin onder meer het navolgende wordt gezegd:

„Negen en dertig jaar geleden, den 27en Mei 1875, „heeft de Britsche Regeering in Indië de kiem gelegd „van een harer grootste successen op politiek gebied en „daarmede later blijk gegeven van haar juist inzicht in „personen en zaken, n.l. door de verheffing van een „eenvoudigen knaap uit een of ander onbekend dorp „op den leegstaanden troon van Baroda, een staat met „eene oppervlakte van 8000 vierk. Mijlen en een zielen- „tal van 2 millioen.

„Deze knaap, een zeer ver verwant van den verdreven „Maharadja, groeide op tot een eminent en beroemd „Indiër en een der markantste persoonlijkheden, als „mensch en als regeerder onder de Indische vorsten „van den laatsten tijd.

„Deze knaap was Shri Saijadji Rao Gaekwar, Maha- „radja van Baroda, niet lang geleden op zijne reis door „Europa overleden.

„Eene daad, gelijkwaardig aan die der Britsche Re- „geering en in omstandigheden parallel daarmede heeft „het Ned.-Ind. Gouvernement onder Graaf van Limburg „Stirum in Indonesië gedaan, toen het een eenvoudigen „Adjunct-Controleur voor Agrarische Zaken, den 3den „zoon van wijlen Mangkoe Negoro V en een jonkman „die het leven in al zijn leed en bitterheid heeft gekend „en desondanks toch het geloof in het leven niet ver- „loren had, tot de waardigheid zijner vaderen rien.

„De grootste verdienste van wijlen G. F. van Wijk, „Resident van Soerakarta van 1909 tot 1914, zal wel- „licht blijken te zijn, dat hij de eerste was, die de bui- „tengewone kwaliteiten ontdekte van een in zeer „moeilijke omstandigheden verkeerenden jongen man, „met name Raden Mas Ario Soerjo Soeparto, die een fel „bewogen bestaan achter zich had.

„De betrekking van Inlandsch Translateur voor de „Javaansche Taal was komen te vaceeren.

„De keuze van een nieuwen titularis was niet ge- „makkelijk, want als onafwijsbare eisch diende gesteld „te worden: volmaakte kennis der Javaansche taal en „alleszins voldoende kennis der Nederlandsche taal.

„Weinig Javanen konden in die dagen aan de ge- „stelde eischen voldoen.

„Veel sollicitanten waren er dus niet, doch niettemin „wekte het groote verwondering, toen de gewezen „schrijver bij een Regent, R. M. A. Soerjo Soeparto, van „wien niets omtrent een behoorlijk genoten onderwijs „bekend was, zich ter vervulling van de vacature aan- „meldde.

„Het was echter Resident Van Wijk, die zeer spoedig „zag dat er in dezen jongen man iets bijzonders stak.

„De sollicitant werd aan de tand gevoeld, betreffende „zijne kennis van de Nederlandsche taal en deze bleek „meer dan voldoende te wezen.

„Moeielijke vertalingen wist hij zonder groote inspan- „ning naar behooren te leveren, en toen hij, op eene „desbetreffende vraag, te kennen gaf, zich, mocht hij „de geambieerde positie verwerven, nooit iets te zullen „laten voorstaan op zijne hooge geboorte, aarzelde „Resident Van Wijk niet langer, hem en geen ander „voor de vervulling der ontstane vacature in aanmer- „king te doen komen.

„Dit was de eerste sport op den ladder, die hem tot eer en aanzien zou opvoeren."

(Wordt vervolgd.)

UIT DE CHINEESCHE PERS.

De Chineezen en de Communistische Partij in Ned.-Indië.

In de „Sinar Sumatra" van 9 Juli 1924 is sprake van eene in den laatsten tijd waargenomen verhoogde activiteit der Communistische Partij in Ned.-Indië, waarbij op te merken valt, dat het aantal leiders van andere politieke vereenigingen in aantal afneemt en dat de Indische Regeering zich noch over de communistische propaganda, noch over het gesproken woord ten deze bizonder ongerust maakt.

De nieuwe leer van „één voor allen en allen voor één" trekt in werkelijkheid den arbeidenden stand aan en houdt de gedachten van de werkeloozen in het bijzonder bezig, waarop de Regeering te Canton (Zuid-China), die in dezelfde lijn stuurt, zonder twijfel invloed uitoefent.

Geheel uit vrijen wil volgen verscheidene Indische Chineezen, onder leiding van Indische Communisten,

de Cantonsche leer, al is die dan ook in tegenstelling met de bestaande godsdienstige gebruiken in China en met het algemeen bekende feit, dat de Chinees in Ned.-Indië zich, over het algemeen, weinig met de politiek bemoeit.

Doch degenen, die, ten gevolge van tal van sociale moeilijkheden, in de klem zijn geraakt, zoeken zich daaraan te onttrekken door aansluiting bij de communistische beweging en dat aantal is werkelijk niet zoo gering als men vermoedt.

Zij hebben onlangs te Semarang kunnen waarnemen, hoe daar ter plaatse eene samenkomst werd gehouden van de leden eener vereeniging, welke zich ten doel stelt den naam van den Chineeschen stam te verhoogen en waarin verschillende Chineezen spraken en vijandig bleken te staan tegenover „het kapitaal" en verder tal van Regeeringsmaatregelen aanvielen.

Volgens de meening van den schrijver, is dit streven naar verhooging van den naam van den Chineeschen stam slechts het masker, waarachter men zich verbergt, eene tactiek, welke zeer goed wordt begrepen door die Chineezen, die geen materiaal willen leveren voor de Indische gevangenis.

Toch is het zijns inziens jammer, dat er reeds zoovele Chineezen zijn, die zich willen laten gebruiken tot instrumenten van eene politieke partij, zonder zich daarbij rekenschap te geven van de gevolgen dier aansluiting en zonder zich af te vragen, of daardoor de naam van den Chineeschen stam wordt verhoogd.

In elk geval is het pas nu gehoord, dat juist de Chineezen te Semarang dit in de vergadering hebben willen doen.

Degenen, die daarvan het slachtoffer werden, waren zij, die zich nu eenmaal met het roode merk wilden stempelen.

De voorspiegelingen van de Communisten van een hemel op aarde, als hun leer van één voor allen en allen voor één wordt opgevolgd, zullen, naar schrijver's meening, zonder kapitaal moeilijk te verwezenlijken zijn, niet alleen omdat kapitaalsvorming voor de maatschappij noodzakelijk is, doch ook omdat er, behalve een wereld van verschillende soorten van arbeiders, ook nog een andere samenleving bestaat, welke aan tal van arbeiders de gelegenheid geeft om in hun levensonderhoud en dat van hun gezin te voorzien.

De handels- en industrieele Chinees in Indië laat zich niet spoedig beïnvloeden door de communistische gepeperde bespiegelingen, doch het feit valt niettemin vast te stellen, dat verschillende personen zonder dat handelsbloed, ten einde in hun levensonderhoud te voorzien, zich aansluiten bij de Communistische Partij.

Onder die lieden zullen zeker personen zijn, die, wegens ongeschiktheid voor hun werkkring, gedwongen werden een anderen weg op te gaan en aansluiting bij het roode element te zoeken, met het gevolg dat zij op de vergadering te Semarang aanwezig waren en niet wilden nalaten in die vergadering hunne voeten op het podium te zetten.

Het merkwaardige van dit geval was evenwel dat het gehoor hen niet beschouwde als Communisten, doch als Chineezen van eigen stam, hetgeen voor de werkelijke Communisten nu niet bepaald aangenaam was waar te nemen.

De Chinees, dit is algemeen bekend, is nu eenmaal sterk gehecht aan familiebanden.

In die familie treft men aan rijken, armen en zwervers, doch allen stellen toch de familiebanden op hoogen prijs.

Voor hen, zoowel voor de ouden als voor de jongeren van dagen, zal de leer van één voor allen en allen voor één geen ondergrond zijn voor de samenleving en zal het Communisme, in aanmerking genomen de eeuwenoude gebruiken in het Chineesche familieleven, er moeilijk ingang vinden.

Literatuur-Overzicht.

Handboek voor Cultuur- en Handelsondernemingen.

Bij J. H. de Bussy te Amsterdam is verschenen de 37e jaargang van het Handboek voor Cultuur- en Handelsondernemingen in Nederlandsch-Indië.

Deze betrouwbare gids is blijkbaar wederom met de grootste zorg samengesteld en daardoor onmisbaar voor allen die wenschen te worden ingelicht omtrent vereenigingen, maatschappijen, ondernemingen enz. die geïnteresseerd zijn bij landbouw, mijnbouw, nijverheid en handel in Oost-Indië.

Verder bevat het handboek o.m. een opgave van inrichtingen van landbouwkundig en technisch-koloniaal onderwijs, van instellingen en vereenigingen in Nederland met Oost-Indië in betrekking staande, een alphabetische lijst van in het boek genoemde personen en firma's, enz. enz., alles bijeengebracht in ruim 2000 bladzijden druks.

Inlandsch onderwijs in de Padangsche Bovenlanden vóór 1850.

Als overdruk uit het Tijdschr. van het Kon. Bat. Genootschap van K. en W. (Deel 84, afl. 1) ontvingen wij een historisch opstel van den hr. H. E. Steinmetz, getiteld: Inlandsch onderwijs van Overheidswege in de Padangsche Bovenlanden vóór 1850. De grondlegger, zijn invloed en zijn persoonlijke bemoeienissen op dit gebied.

De schr. doet ons kennis maken met een aantal voor het eerst gepubliceerde stukken, behoorende tot de nagelaten papieren van C. P. C. Steinmetz, de eerste resident van genoemd gebied, die blijkbaar een warm voorstander was van volksontwikkeling; in die dagen een niet-alledaagsch verschijnsel!

Het desbetreffende besluit van dien resident, gedateerd: Fort de Kock 25 Nov. 1843, is stellig zeer merkwaardig, waarom we dit hier in zijn geheel doen volgen:

De Resident der Padangsche Bovenlanden,

De noodzakelijkheid beseffende eener tegemoetkoming in het gebrek aan onderwijs der Maleische jeugd, en door de genomen proeven de overtuiging hebbende verkregen dat er geen zwarigheid bestaat tegen het te dien einde oprigten van Scholen, waarin dat onderwijs systematisch wordt gegeven,

Overwegende dat van Gouvernementswege geen uitgaven worden toegestaan om dat doel te bevorderen en derhalve uit de voorhanden zijnde middelen daarin moet worden voorzien,

Heeft goedgevonden en verstaan:

Te bepalen dat bij elk Civiel etablissement zal worden opgerigt eene School, waarin de Maleische jeugd zal worden onderwezen in het Maleisch lezen en schrijven, het rekenen met Europeesche cijfers tot en met de zoogenaamde regel van drie; en, voor de meergevorderden, de eerste beginselen der aardrijkskunde; zullende zorgvuldig worden vermeden godsdienstige beginselen zelfs maar aan te roeren, evenals vermeden moet worden dat de Maleijer opzettelijk Europeesche kleederdragt te doen aannemen.

2. Al verder te bepalen dat Scholen, hier bedoeld, zullen staan onder het direct toezicht der ambtenaren met het plaatselijk Civiel Gezag belast, die deswege verantwoordelijk zijn aan den Resident. Voorzooveel mogelijk, zullen de Inlandsche schrijvers als onderwijzer fungeeren, tenzij dat zich beter daartoe geschikte personen plaatselijk mogten voordoen.

3. Te arresteeren het aan dit besluit geannexeerd Reglement omtrent de inrigting der Maleische Scholen in de Padangsche Bovenlanden.

4. De Ambtenaren, met het Civiel gezag belast, aan te schrijven elk eene afzonderlijke voordragt te doen voor de eerste oprigting eener School te hunnent, na deswege met de Larashoofden te zijn overeengekomen.

Justitieele statistiek van Ned.-Indië over het jaar 1921.

Verschenen is de justitieele statistiek van Nederlandsch-Indië over het jaar 1921, samengesteld bij het hoofdkantoor van het gevangeniswezen en uitgevoerd volgens den nieuwen opzet, welke het eerst bij de justitieele statistiek over 1920 werd toegepast. Bepaald vroeg is men met deze statistiek niet en al moge het zijn, dat het verzamelen der gegevens vooral uit de Buitengewesten zeer tijdroovend moet zijn, toch doet het vreemd aan in einde 1924 de betrekkelijke statistiek over 1921 te zien verschijnen. Hieruit blijkt tevens, dat weinig kans schijnt te bestaan, dat deze achterstand wordt ingehaald. Zou het daarom niet beter zijn, dat de statistieken over 1922 en 1923 werden nagelaten en men in 1925 dadelijk de justitieele statistiek over 1924 in bewerking nam?

Intusschen zijn de verstrekte gegevens geenszins van belang ontbloot, al blijkt daaruit in de eerste plaats, dat aan het einde van 1921 een vrij aanzienlijke achterstand in de rechtspleging bestond. (Loc.).

De Onrust in Indië.

Onder dit opschrift schrijft de Haagsche Post van 20 Dec.: „Wij hebben niet zonder belangstelling kennis gemaakt met het Gedenkboek (1908—1923) der Indonesische Vereeniging. Op den omslag een vlag van „Indonesië", d.i. Nederlandsch-Indië: een roode baan, een witte baan, in het midden een buffelkop; en de geheele tekst gedrukt met bruinen inkt. Nergens ook maar één enkele naam; wij hooren niet uit welke personen de Commissie van Redactie bestaat, en een dozijn artikelen zijn alle zonder onderteekening. Maar het geheel

boekje en elk artikel ademt een geest van verzet, wrok en soms haat jegens de „vreemde overheerschers".

Van dien geest geven eenige citaten uit het opstel „Drie honderd jaren overheersching" een tamelijk juist beeld."

De beschouwingen welke de Haagsche Post aan die citaten vastknoopt, zijn eene kennismaking ten volle waard.

Statistisch jaaroverzicht voor Ned.-Indië.

Konden wij kort geleden de verschijning melden van het eerste stuk dezer voor Indië nieuwe publicatie, te voren onderdeel vormend van „de Jaarcijfers voor het Koninkrijk der Nederlanden, afd. Koloniën", thans is ook bij de Landsdrukkerij te Weltevreden het tweede deel uitgekomen.

Hoofdstuk X, Handel, geeft veeljarige overzichten van het beloop van het handelsverkeer met het buitenland, terwijl de zoo belangrijke uitvoerproducten suiker, rubber, copra en thee afzonderlijke behandeling vinden. — Het XIe hoofdstuk, Prijzen, geeft een beeld van de schommelingen der indexcijfers van de handelsartikelen in groot- en kleinhandel, alsmede van die der kosten van levensonderhoud van een Europeesch gezin. Duidelijk ziet men hoe de kosten van den index 100 in 1913 stegen tot 223 in 1920, om daarna met lichte schommelingen te dalen tot 178 in Juli 1924. — Hoofdstuk XII, Munt- en Bankwezen, bevat o.a. een overzicht der nieuwe vennootschappen, gespecificeerd naar den aard der bedrijven en de kapitaalsaantooning van alle in Indië werkzame vennootschappen. — Hoofdstuk XIII, Verkeersmiddelen, geeft tienjarige overzichten van den stand en bedrijfsresultaten van spoor- en tramwegen, post-, telegraaf- en telefoondienst, enz. — Het XIVe en laatste hoofdstuk geeft een overzicht van het Staatsbestuur. De materie wordt verdeeld in twee hoofdonderscheidingen: organisatie en financiën.

Het Soer. Handelsbl. van 20 Nov. waaraan 't bovenstaande is ontleend, geeft een gedetailleerd overzicht van den inhoud en besluit met de opmerking dat deze publicatie als gevolg der werking van de commissie voor de statistiek wel aantoont, hoe zij gepoogd heeft het in 't algemeen droge karakter van statistieken om te zetten in een levendige foto van alles, wat het gemeenschapsleven betreft. De innige wisselwerking tusschen de wijze van bestuur en het sociale leven is bladzijde voor bladzijde na te speuren en te volgen. De lezer, die belang stelt in het publieke leven, zal hier gelegenheid vinden zijn actueele kennis te verrijken en zijn blik te verruimen.

Het boekwerk is voor *f* 3 verkrijgbaar bij den boekhandel en bij de afd. A. het departement van landbouw, nijverheid en handel te Buitenzorg.

Met het 1e stuk ad *f* 4.— vormt het een afgerond geheel.

Indië. Geïllustreerd Tijdschrift.

Inhoud van afl. 20. Het zieleleven der Indonesiërs (vervolg), door N. — De suikerindustrie op Java, hare geschiedenis en ontwikkeling (vervolg), door H. Ch. G. J. van der Mandere. — De kalong (vliegende hond), door G. B. — West-Indië. De Surinaamsche Katoen-, Landbouw- en Handel Maatschappij, (ontleend aan de West).

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 21. De koffiebloei en oogsttaxaties, door Dr. A. J. Ultée. — Rubber matverpakking. — Irrigatie in Nederlandsch-Indië (critische bespreking door A. J. Koens van het onder dezen titel verschenen boek van ir. Th. D. van Maanen). — Sprokkelingen uit de buitenlandsche pers. — Buitenlandsch kapitaal in Indië (ontleend aan Econ.-Stat. Berichten). — Een grootsch landbouw-bedrijf. De Pamanoekan- en Tjiasemlanden (eerste gedeelte van een uitvoerige beschrijving).

De Indische Mercuur.

Afl. 52. Handelsbeweging van suiker in de verschillende landen der wereld in het jaar 1924, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs (vervolg). — De laatste gegevens omtrent den Inlandschen landbouw op Java en Madoera, gedurende de jaren 1916 tot en met 1922, door C. W. Bagchus. — Korte mededeelingen betreffende den inlandschen handel op Java en Madoera. — Kultuurberichten. (Uitbreiding van cultures ter Oostkust van Sumatra). — Kleine mededeelingen. — Verslagen van maatschappijen, enz. zoomede de overige wekelijksche rubrieken. De afd. Handelsmuseum van het Koloniaal Instituut geeft recente literatuur over rubber.

Zendingsperiodieken.

Annalen Missiehuis Tilburg. Jan. '25. De begin van den R.K. Godsdienst op de Kei-eilanden. Naar herinneringen van Justinus Melau, van den stam der Renjoets, te Langgoer, beschreven door Pr. J. v. d. Bergh. — Vooruitgang op Zuid Nieuw-Guinea. Eerste doopfeest te Wendoe, door Pr. J. van der Kooy.

De Banier. 14 Nov. '24. Missionaire Pandita Djawa's. III. De Indische actie, door W. F. C. van Helsdingen. — Artikel 123 Reg.-Reglement, door Ds. Breijer (Ibid. 21 Nov. '24).

De Java-Post. 21 Nov. '24. Artikel 123 van het Regeerings Reglement.

Ned.-Ind. Rubber- en Thee-Tijdschrift.

Uit den inhoud der afl. van 15 Nov. '24. Circulaire resultaat ingekomen antwoorden inzake enquête rubberverpakkingen in tabaksmatten. — Mogelijkheden en verbeteringen voor de cultuurondernemingen op Sumatra's Oostkust, door Dr. A. W. R. de Jong. — De koffiecultuur. De koffiebloei en oogsttaxaties, door Dr. A. J. Ulteé. — Maatregelen tegen koffiebessenboeboek.

Indisch Militair Tijdschrift.

Inhoud der Nov.-afl. De verrichtingen van de Fransche Intendance vóór en tijdens den grooten oorlog, door J. A. Luymes (slot). — De ontplooiing der divisie, door C. H. — Het Vreemdenlegioen sedert den wereldoorlog. — Twee beginselen voor den Infanterie-aanval in den bewegingsoorlog. — Het kampioenschap dienstpaarden 1924. — Verantwoording van ten behoeve van „Indisch Bronbeek" ontvangen gelden. — Overzicht van tijdschriften.

Orgaan der Ned. Ind. Officiersvereeniging.

Het Sept.-Nr. vangt aan met het tweede vervolg van „De operatiën der Centralen tegen Servië". — Kapitein F. Treffers vermeldt de voornaamste veranderingen in de rechtspleging bij de landmacht. — Behalve bijzonderheden over het overleg met de salariscommissie, bevat het Nr. dan nog een overzicht van hetgeen in den Volksraad gesproken is over verkrijging van gelijkstelling van de militaire pensioenen van voor 1920, zulks in verband met de verschijning eener brochure, uitgegeven door het Verbond van vereenigingen van oud-onderofficieren van het N.-I. leger.

Bulletin Bond van Geneesheeren in Ned.-Indië.

Bulletin No. 219 (van Nov. '24) bevat o.m.: Wat weten wij van de pharmacologische werking van Inlandsche geneesmiddelen? door K. J. Holtappel. — De definitieve voorstellen van de Commissie voor vaststelling van de salarissen van Gouv.-ambtenaren.

De Indische Post.

Het jongste Nr. bespreekt het bestaan der Indische Staatsspoorwegen op 6 April 1925, geeft een interview met mr. Gerritzen over de wijze van belastingheffing, welke hij onjuist vindt, vertelt iets over het schrijven van een filmscenario, over rijmelarij, over het uitroeien van tijgers, over de behandeling van de Vlootwet in den Volksraad, de jongste Volkenbondbeslissingen en over de Russisch-Chineesche overeenkomst.

(Vad.)

* * *

Handboek ten dienste van de suikerriet-cultuur en de rietsuiker-fabricage op Java. Vierde deel. De rietsuikerindustrie in de verschillende landen van productie. Historisch, technisch, economisch en statistisch överzich over de productie en den uitvoer van den rietsuiker, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — Tweede herziene en bijgewerkte druk, uitgegeven door de Vereeniging Het Proefstation voor de Java Suiker Industrie. Met kaarten. (Amsterdam, J. H. de Bussy).

Iets over de vroegere en de nieuwe militaire pensioenen, door A. (Vrijzinnig Weekblad, 21 Nov. '24).

Naar Indië voorheen en thans (slot), door K. (Ons Element, 20 Dec. '24).

De Vlootwet in den Volksraad. (Orgaan van den N.-I. Pol. Econ. Bond, 20 Nov. '24).

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche pers. 1924, No. 47. (Bureau voor de Volkslectuur en aanverwante aangelegenheden te Weltevreden).

De koloniale school voor vrouwen en meisjes te 's-Gravenhage. — Een Landvoogd-verlofganger (Jan Pieterszoon Coen), door S. Kalff. — Herziening van de salarissen van landsdienaren. (De Indische Verlofganger, 26 Dec. '24).

Dienst voor Waterkracht en Electriciteit in Nederlandsch-Indië. Zesde jaarverslag 1923. (Verkenning, onderzoek en ontginning van waterkrachten. Bouw en bedrijf van electrische centrales en overbrengingsleidingen. Studies, publicaties en adviezen. Water-

krachts- en electriciteitswetgeving). Met kaarten en grafische voorstellingen. (Weltevreden, Landsdrukkerij).

Suriname.

„De West" schrijft:

Bij besluit van den gouverneur is, bij wijze van proef, een groot boschcomplex, na vanwege het boschwezen te zijn onderzocht, gereserveerd ten behoeve van een (eventueel) grootbedrijf.

Bedoeld complex wordt begrensd: in het noorden door een lijn van het Oosten naar het Westen en gaande door het punt, waar Tempatie en Kleine Commewijne samenstroomen; in het Oosten door een lijn loopende van het Noorden naar het Zuiden, welke lijn de Noordgrens op 16 K.M. ten Oosten van het punt waar Tempatie en Klein-Commewijne samenvloeien, snijdt; in het Zuiden door een lijn loopende recht Oostwaarts van de monding der Sarakreek, en in het Westen door een lijn, loopende van het Noorden naar het Zuiden, welke lijn de Noordgrens 26 K.M. ten Westen van het punt waar Tempatie en Klein-Commewijne samenkomen, snijdt.

Met afwijking van de resolutie van 9 October 1922 No. 3592 (G. B. No. 77) zullen in dit complex voortaan slechts houtconcessiën voor den tijd van een jaar verleend worden, welke concessiën met eenzelfden tijdsduur kunnen worden verlengd.

Indien voor zekere terreinen binnen dit gebied nieuwe concessiebepalingen noodzakelijk mochten worden geacht en deze terreinen eventueel reeds geheel of gedeeltelijk in concessie mochten zijn uitgegeven op den voet van de aangehaalde resolutie van 9 October 1922, zullen de betrokken concessionarissen het recht van voorkeur verkrijgen om hunne perceelen onder de nieuwe voorwaarden te doen verlengen. Ingeval genoemde concessionarissen van dit recht geen gebruik wenschen te maken, zal de hun verleende concessie na afloop daarvan niet worden verlengd.

* * *

Wijziging van de Bauxietverordening. De w.d gouverneur heeft het volgende ontwerp ingediend tot wijziging van de bauxietverordening:

Art. 7. De Bauxiet-verordening 1919 wordt nader gewijzigd als volgt:

1e. Het eerste lid van art. 8 wordt gelezen:

„(1) Aan de koloniale kas wordt vooruitbetaald een concessierecht: voor het eerste jaar ten bedrage van tien cents per hectare; voor het tweede jaar ten bedrage van twintig cents per hectare; voor elk volgend jaar ten bedrage van vijftig cents per hectare."

2e. art. 9 vervalt.

3e. Art. 10 wordt gelezen als volgt:

„(1). Hij, die een of meer concessies tot exploitatie van bauxiet heeft verkregen, is verplicht gedurende zes jaren jaarlijks, te rekenen van den ingang der eerste verkregen concessie, ten minste twintig ton van 1000 K.G. voor elke 100 H.A. of gedeelte van 100 H.A., berekend naar de gezamenlijke oppervlakte van de hem in concessies afgestane terreinen, te winnen."

„(2). Na het zesde jaar moet de jaarlijksche minimum-opbrengst, in het vorig lid bedoeld, bedragen 2 ton van 1000 K.G. per H.A.; de gouverneur is echter bevoegd om, den Raad van Bestuur gehoord, vóór het einde van het zesde jaar deze jaarlijksche minimum-opbrengst op een grootere hoeveelheid per H.A. te bepalen."

„(3). Boven het in art. 8 bedoelde concessierecht is de concessionaris verplicht van de van den domeingrond gewonnen bauxiet bij uitvoer in welken vorm ook, hetzij gezuiverd, hetzij met andere bestanddeelen vermengd, aan de koloniale kas te betalen een royalty van 25 cents per ton van 1000 K.G., of gedeelten van een ton of van zoodanig hooger bedrag, als de gouverneur, den raad van bestuur gehoord, bij het verleenen van de concessie bepaalt.

„(4). Wordt de krachtens het tweede lid vereischte jaarlijksche minimum-opbrengst in eenig jaar niet bereikt, dan is de concessionaris aan de koloniale kas eene boete verschuldigd tot het bedrag, dat voor het ontbrekende had moeten worden betaald aan royalty, overeenkomstig het derde lid van dit artikel en aan bauxiet-belasting, berekend over hetzelfde aantal tonnen.

„(5). De gouverneur is bevoegd om, den raad van bestuur gehoord, en met opgaaf van redenen, ontheffing te verleenen van de in het eerste en in het tweede lid bedoelde boete.

„(6). De gouverneur geeft, den raad van bestuur gehoord, de noodige voorschriften omtrent het toezicht op de naleving van deze bepalingen.

„(7). Wanneer een concessionaris drie malen een boete als bedoeld in het vierde lid van dit artikel heeft moeten betalen, dan wel wanneer hij een krachtens die bepaling te betalen boete binnen den door den gouverneur v[...] gestelden termijn niet heeft voldaan, is de gouvern[...] bevoegd om, den raad van bestuur gehoord, en met [op]gaaf van redenen, diens concessies alle of ten deel[e in] te trekken."

Art. 2. De bedragen, genoemd in art. 1 onder 1e [...] deze verordening worden geacht te gelden sedert [den] eersten jaardag der concessiën na 1 Januari 1924.

Deze verordening treedt in werking op den dag, v[ol]gende op dien van hare afkondiging.

In zijn memorie van toelichting schrijft de gouvern[eur] o.m.:

De N. V. Surinaamsche Bauxiet Maatschappij heeft [in] de maand Mei l.l. verzoekschriften ingediend, om de b[e]zwaren, welke zij heeft tegen eenige der thans geldende bepalingen van de Bauxietverordening 1919 en van de verordening op de Bauxietbelasting, te willen opheffen, om het haar mogelijk te maken het bedrijf met kra[cht] te kunnen voortzetten en wel zoodanig, dat zij concurre[e]ren kan met bauxietproduceerende ondernemingen [in] andere landen, welke met minder lasten, dan in Surinam[e] opgelegd worden, bauxiet ontginnen.

Gouverneur van Heemstra, die op het tijdstip van [de] inzending van deze verzoekschriften op het punt st[ond] naar Nederland te vertrekken, achtte het raadzaam, [dat] geen voorstellen te dezer zake zouden worden ingediend voordat overleg was gepleegd met den minister van [Ko]loniën en den vertegenwoordiger der maatschappij [in] Nederland, aangezien het meerendeel der aangevoerde bezwaren betrekking had op de wijzigingen van die ar[]tikelen van de Bauxiet-verordening, welke door [den] minister indertijd in overeenstemming met den toenmaligen vertegenwoordiger der maatschappij in Nederland waren aangegegeven, om in de verordening (G. B. 1919 No. 76) te doen aanbrengen.

De resultaten van dat overleg vinden hun uitdrukking in het bijgaand ontwerp tot wijziging van de Bauxiet-verordening 1919 en in het mede aan de Staten aangeboden ontwerp tot wijziging van de verordening op de bauxietbelasting.

De ondergeteekende erkent ten volle, dat met de hierbij bedoelde wijzigingen een groote concessie aan [de] Bauxiet-Maatschappij wordt gedaan, vooral waar [het] een verlichting geldt van de vroeger met instemming [der] maatschappij zelve gestelde voorwaarden.

Tot het doen van de voorstellen zou echter niet [zijn] overgegaan, indien niet vaststond, dat het handhaven van de geldende bepalingen de rentabiliteit van het be[]drijf onmogelijk zou maken.

Behalve het vorenstaande heeft ook als beslissende overweging gegolden, dat tegenover deze tegemoetko[]ming twee voordeelen te boeken zijn, welke niet anders dan in het belang van het land kunnen zijn.

In de eerste plaats heeft de maatschappij de bepaalde toezegging gedaan om krachtig voort te gaan met [de] ontginning van het in haar concessiën gelegen bauxiet. Dit zal geleidelijk voeren tot een vermeerdering van [de] landsinkomsten, welke de derving van inkomsten [ten] gevolge van deze voorstellen, ruimschoots zullen [goedmaken] goeden.

In de tweede plaats heeft de maatschappij zich be[reid] verklaard om, ingeval van opheffing van de door ha[ar] aangevoerde bezwaren, aan Suriname feitelijk kosteloos n.l. tegen ontvangst van f 1, over te dragen haar station voor draadlooze telegrafie in den Cultuurtuin, met al[les] wat daarbij behoort en met geen ander voorbehoud [dan] dat zij voor den verderen duur harer loopende conces[]siën het recht verkrijge tot kosteloos radiotelegrafisch verkeer ten dienste van haar bedrijf tusschen Para[ma]ribo en Moengo, onder verplichting harerzijds te [la]ten op genoemder plaatse gouvernements-telegrammen op [te] nemen en door te geven.

Verzekert de eerste toezegging naar de hoogste waar[]schijnlijkheid eene vermeerdering van de direct met [de] bauxietwinning verband houdende landsinkomsten en een niet onder cijfers te brengen indirect voordeel uit hoo[]gere opbrengsten van andere middelen; de tweede be[]reidverklaring verzekert aan Suriname een duurzaam op eigen beheer te voeren radiotelegrafische gemeenschap met de buitenwereld op weinig kostbare wijze, waar[]mede bovendien in vereeniging met de eerlang uit Cura[]çao te ontvangen kleinere draadlooze toestellen, de ge[]meenschap met de meer afgelegen buitendistricten be[]hoorlijk zal zijn te onderhouden.

De toezegging en bereidverklaring van de Maatschappij hangen echter onverbrekelijk samen met de tot stand[]koming van de bovenbedoelde wijzigingen en wel zoo[]danig, dat de overdracht van het draadloos station eerst na het in werking treden er van zal plaats hebben.

In verband hiermede zal eene spoedige behandeling van het ontwerp door den ondergeteekende zeer op prijs worden gesteld.

* * *

„De Maasbode" van 16 December schrijft over het internaat voor boschnegerkinderen door de R. K. Missie aan de Boven Cottica, op het dorp Tamarin, gesticht en dat onder leiding staat van Pater Wolterboer. Dit is een internaat voor jongens. Maar de Pater wenschte daarnaast een internaat voor meisjes te hebben.

Hij heeft daartoe aangeklopt bij de Overste der Zusters Franciscanessen te Roozendaal (N. Br.).

De Overste, Mère Angeline, is met een assistente Soeur Joseph, de zee overgestoken, heeft ter plaatse een onderzoek ingesteld en ten slotte het besluit genomen om dit nieuwe werk aan te vatten.

De Zusters Franciscanessen te Roosendaal (Pancten-en recollectinen van de Onbevlekte Ontvangenis heeten zij precies) hebben een boekje uitgegeven over haar nieuwe onderneming en daarop vestigt „De Maasbode" de aandacht.

„Dit is een heldhaftige onderneming — aldus het blad — waarbij de goede werken, welke wij om ons heen al 'ns aanvatten, niet vergeleken kunnen worden"...

Curaçao.

Scheepvaart.

De *Amigoe di Curaçao* geeft eene aardige vergelijking van de havencijfers voor Hamburg, Antwerpen, Nieuwe Waterweg, Rotterdam en...... Curaçao. Wij nemen dit stuk onverkort over.

In de haven van Hamburg zijn in September binnengekomen 1004 schepen, metende 1.253.662 ton, tegen 1203 schepen, metende 1.351.392 ton in September 1923, zijnde een vermindering met 199 schepen en met 97.730 ton.

In de haven van Antwerpen zijn in Sept. binnengekomen 830 schepen, metende 1.398.087 ton (herleid) tegen 771 schepen, metende 1.197.771 ton (herleid) in September 1923. Er is dus een vermeerdering met 59 schepen en met 201.316 ton.

De cijfers van de havenbeweging over de eerste 9 maanden van 1924 en 1923 zijn (met herleiding van de Antwerpsche cijfers om ze vergelijkbaar te maken):

	HAMBURG		ANTWERPEN	
	Schepen.	Ton.	Schepen.	Ton.
1924	9069	11.297.190	7111	11.890.571
1923	10262	11.644.065	7981	10.785.025
Minder	1193	347.165	Meer 130	meer 1.095.547

	N. WATERWEG		ROTTERDAM.	
	Schepen.	Ton.	Schepen.	Ton.
1924	8439	12.215.604	7359	10.869.001
1923	6743	9.345.362	5912	8.338.558
Meer	1696	2.870.242	+1447	+2.530.443

Over de eerste 9 maanden van 1924 heeft dus de havenbeweging van den Nieuwen Waterweg die van Antwerpen met 325.033 ton overtroffen, terwijl het verschil ten nadeele van Rotterdam in deze 9 maanden 1.021.570 ton bedroeg.

Bovenstaande statistiek geeft een duidelijk overzicht over de beteekenis van de scheepvaartbeweging in de grootste zeehavens van het vasteland van Europa.

Het is eigenlijk een dwaasheid nu reeds Curaçao te gaan vergelijken met een dezer drie havens. Toch is het goed, alleen reeds om te laten zien hoever we er nog van afstaan.

Om de vergelijking nauwkeurig te maken, moeten we de cijfers van de inhoudsmaten der schepen van onze haven eerst herleiden, omdat ze niet in Register Ton, zooals in de 3 genoemde Europeesche havens, doch in M³. berekend worden. En één Reg. Ton is 100 kub. Eng. voet of 2.83 M³.

Over de 9 eerste maanden van dit jaar, dus tot en met September, was de havenbeweging van Curaçao als volgt:

1072	zeilschepen	met	293.633 M³.
1293	stoomschepen	met	8.325.929 M³.
2365	schepen	met	8.619.562 M³.
		of	3.045.781 R.T.

Zoodat over de eerste 9 maanden van dit jaar de scheepvaartbeweging dezer havens het volgende beeld vertoonen:

N. Waterweg	8439	schepen	12.215.604	R.T.
Rotterdam	7359	„	10.869.001	„
Hamburg	9069	„	11.297.190	„
Antwerpen	7111	„	11.890.571	„
Curaçao	2365	„	3.045.781	„

Zoodat Curaçao, wat het aantal schepen betreft, ruim $^1/_3$ heeft van Antwerpen en Rotterdam en bijna $^1/_4$ van Hamburg en wat de tonnenmaat aangaat, heeft Rotterdam 3½, de Nieuwe Waterweg ruim 4 maal meer dan Curaçao.

Hierbij sluit zich aan het bericht van een nieuwe stoomvaartlijn, die Curaçao in haar vaarplan opgenomen heeft:

Den 5en November is van Marseille het s.s. *Edith Cavell* vertrokken van de *Société Générale de Transports Maritimes*, welke boot hier ongeveer den 10en December kan aankomen. Hiermede opent deze stoomvaartlijn een geregelden dienst tusschen Guyana, Trinidad, Curaçao, de Antillen, Middel-Amerika en Cristobal en langs dezelfde havens terug. Agenten alhier voor deze lijn zijn de heeren C. Winkel en Zonen.

A. G. Statius Muller.

De heer A. G. Statius Muller, voorzitter van den Kolonialen Raad, heeft ontslag genomen als lid van dat college. Niet vele Curaçaoënaars kunnen zich erop beroemen zooveel voor hun geboorteland te hebben gedaan. Begaafd met een helder oordeel over- en een gezonden kijk op toestanden en gebeurtenissen, op personen in den regel ook, heeft hij vol ijver de hem geschonken talenten gebruikt, om zonder aanzien des persoons te doen, wat hij in het belang der kolonie wenschelijk oordeelde. Wij betreuren het levendig, dat deze kracht aan het koloniaal bestuur ontvalt. Juist als voorzitter van den Raad was hij uitnemend op zijn plaats en heeft hij veel gedaan, om het door hem voorgezeten college in aanzien te doen winnen. Wij vreezen niet, dat de heer Muller, in Nederland metterwoon gevestigd, land en volk van Curaçao uit het oog zal verliezen en hopen hartelijk, dat de regeering en officieuse lichamen, die de belangen der kolonie van hieruit voorstaan, van zijne aanwezigheid partij zullen weten te trekken.

Hitte en regen.

Een hittegolf in begin November is door overvloedigen regen gevolgd. Sindsdien is het aanmerkelijk frisscher geworden.

Het tractement van den Gouverneur.

Bij de behandeling der begrooting van Koloniën is met 43 tegen 38 stemmen aangenomen een amendement om het traktement van den gouverneur van Curaçao, uitgetrokken op *f* 32.500.—, terug te brengen tot *f* 27.000.—.

Consul van Amerika.

Bij K. B. is Th. W. Voetter toegelaten als consul van de Vereenigde Staten van Amerika op Curaçao.

Kamer van Koophandel.

Dinsdag ll. werden bij de verkiezing van drie leden voor de Kamer van Koophandel alhier de aftredende leden H. J. C. Henriquez, D. de Marchena en G. A. Winkel herkozen.

Haaien op de kust.

Waarschijnlijk tengevolge van de kalme zee kwamen in de laatste dagen een groote menigte van reusachtige visschen, waarschijnlijk haaien, vlak langs de kust, loerend op een prooi, zooals door de bewoners van de huizen aan den zeekant van Pietermaai bij herhaling kon worden opgemerkt. (*A. d. C.*)

Een nieuwe Onderneming.

Volgens bericht van *El Boletin Commercial* heeft de heer Otto Frederick hier een onderneming gevestigd, gelijk *The Maracaibo Transfer Co.* te Maracaibo werkzaam is.

Zij belast zich met het bezorgen aan boord of hotel of thuis van bagage enz. van aankomende of vertrekkende reizigers, verschaft hen alle gewenschte inlichtingen en is hen in alles behulpzaam wat hen de aankomst, verblijf of vertrek kan vergemakkelijken. Zij verschaft couranten, boeken of tijdschriften voor de reis, enz.

De heer Otto Frederick heeft zijn adres in het *Amstel Hotel*, hoek Prinsen- en Columbusstraat alhier.

(*A. d. C.*)

Uit den Verren Vreemde.

1924—25.

De wereld, die zich „de beschaafde" noemt, heeft een mooie illusie gekend in 1924; illusie, die opgezet was om in 1925 haar bevestiging te krijgen om dan te worden: een wereldgebeurtenis van den eersten rang. Die optimisten, welke zich door hoop geloof opdringen en welke een zoo eenmaal gevormd geloof niet willen prijsgeven, beweren het visioen nog te onderscheiden in het donker der wolken en in het spel van zonnestralen en bliksemschichten, dat afwisselend hoopgevend of onheilvoorspellend het duister breekt, maar ook alleen voor hen is de vredesgedachte van September 1924 meegedragen naar 1925, als eene, die van het nieuwe jaar nog haar verwezenlijking durft verwachten. Voor wie het heden nuchter durft waar te nemen, is de vredesboodschap van Genève, helaas, verstikt in roet- en zwaveldampen.

Men kan de verwachting blijven voeden dat de Moskoukrater zal verstikken in de zware rookwolken, die, bestemd om de aarde rond te gaan, in de eerste plaats zwaar drukken op zijn naaste omgeving. Het vertrekkende jaar heeft aanwijzingen hiervoor gegeven, die opnieuw en nader getuigen, dat Rusland zich niet tot benijdenswaardig voorbeeld van een zich zelf gelukkig prijzend land weet te maken, die opnieuw getuigen, hoe daar velen naar verandering smachten. Maar dit is zoo reeds vijf malen op Sylvesterdag geconstateerd, en ditmaal wordt het waargenomen, terwijl de wereld juist tot vèr buiten Rusland een herleving toont van de actie der Derde Internationale, wier duivelsche lusten en verwachtingen zich bij de toevloeiing van zwaveldamp slechts te behagelijker vermeien. Mag men al in 1925 het zoo zich zelf-dooven van dien krater ternauwernood verwachten, de kans is toch niet uitgesloten, dat die bron, als eenling, zich eens zelf verstoppen zal, dat de lucht dan zal worden gezuiverd van Bolsjewistische vergiften, en dat frissche wind en krachtige zon dan weer vrije baan zullen krijgen. Met het instorten en sluiten van dien vuurspuwenden berg zullen daar dan echter schokken en bevingen gepaard gaan, waarbij de rampen van Japan en Wonosobo in 't niet zullen zinken.

Anders is de aanblik op de uitgestrekten aardscheur, uit welke, van 't N.-O.en, dwars door Azië heen, naar de Middellandsche Zee, en dan door heel Noord-Afrika voortgezet, oorlogsdampen opstijgen, uit honderd, uit duizend spleten. Hier is het niet een drijven tot bemoeien vandaar naar buiten, tot opdringen aan den vreemde van het vreemde; hier is dit het tegenovergestelde, het weer zich zelf willen zijn, of het eindelijk zich zelf willen worden, het uitdrijven van het vreemde, door zich zelf bewust geworden volken. Hier is het een toenemende beweging, die heel Azië, heel Afrika doorgaat, en die tot in Noord Amerika haar voortwerking doet voelen.

Azië, Oost-Azië in het bijzonder, beleefde een idylle. Afrika was een andere idylle. De blanke-, de christenbeschaving had daar geen vrede mee. De wetenschap wilde tot het onbekende doordringen. De nijverheid, de handel, zich van middel tot doel makend, konden daar geen schatten onbereikt, geen afzetgebied onbenut laten. Politiek, godsdienst konden daar geen achterlijke toestanden laten voortbestaan. Gesloten Azië en Afrika moesten geopend, ontdekt, bevrijd, beschaafd worden. Wedijverend in edel en minder edel streven, verdrongen de blanke volken, eerst die van Europa, later ook van de Vereenigde Staten van N.-Amerika, elkander in het verbreken der groote idylle, in het breken van de ziel van het Verre Oosten, van de ziel van Donker Afrika.

Of daar meer geluk is gebracht? Of daar ergens meer, mooier, hooger geluk is gebracht? 't Antwoord hangt af van datgeen, wat men onder mooier en hooger verstaat. Maar de wakker geroepenen zijn zich wel anders gaan gevoelen tegenover den blanke-, den christen-overheerscher, die in 't op een kier ontslotene, in 't even verkende, in 't ternauwernood aangeroerde land van geel, bruin en zwart, van Hindoe, Mohamedaan en Heiden een sterker positie innam, dan thans tegenover het gansche volk, tegenover al die volken, die hem als vreemden bemoeial, als winzuchtigen exploitant, als verwaand bediller beschouwen en, weinig erkentelijk voor de opgedrongen vreemde beschaving, nu het bewustzijn van de macht en kracht der massa gaan stellen boven de sugestie van het blanke prestige.

Dat is de scheur, die zich vormt van Oost tot West, door Azië en Afrika heen. Wat daar inheemsch is, richt zich tegen de West-Europeesche suprematie, tegen de in de Stille Zuidzee geïmporteerde blanke Britsche dominions, tegen blank Noord-Amerika, dat, terwijl het zegt en beweert, op eigen kompas te willen sturen, zich toch al meer en meer tot een eerste-rangs Europeesche mogendheid maakt.

Zij, die de uitbarsting willen voorkomen door regeling van de vlootverhoudingen, door volkenbondprotocollen, door diplomatieke bijeenkomsten, bevestigen zoodoende slechts, dat zij zich het naderen van het gevaar ten volle bewust zijn. Zij verwachten niet dit te kunnen afwenden, zij hopen slechts 't te kunnen uitstellen, verschuiven. De kerstgedachten bij het naderen van 1925 zijn geweest het uitbreiden van ontploffingen, het uitbreken van de groote losbarsting voor 't komende jaar althans te voorkomen. Dat is de vredesgedachte geweest, waarmee 1924 ons naar het nieuwe jaar gevoed heeft.

Kan voor den Moskou-krater Europa blijven hopen op een instorting, zij 't al met groot geweld en als een ramp van momenteel ontzettende uiting, voor de vulkanische golving, die gevoeld wordt in alle landen, welke eenmaal als z.g. koloniaal-, protectoraat-, sferengebied der Europeesche mogendheden hebben gegolden, is geen stuiten meer te verwachten. Daar kan alleen naar geleidelijkheid worden gestreefd.

Het blanke volk, dat daar een roeping te vervullen heeft, wille eerlijk de leiding, die het te geven en te nemen heeft voor de opvoeding van het overheerschte volk tot eigen zelfstandigheid, zoeke zijn kracht in een vrijwillige mandaatroeping en in het bijbrengen van de overtuiging ten goede aan het nog onmondige volk. Het blanke volk, dat aldus eerlijk de toekomst tegemoet treedt, behoeft den tijd niet te vreezen, waarop Oost en West in zijn gebied tot afscheid zullen mogen komen. Maar het zorge tevens ook sterk te staan tegenover de naijverigen of slechtgezinden, die, van binnen of van buiten komend, het willen beletten de zich zoo opgelegde roeping te volvoeren. Ook in dit opzicht laat 1924 aan 1925 een ernstige waarschuwing na. De vredesroeping, de vredesklank voor een kolonie, die nu eenmaal kolonie is, luidt niet: „onthouding en ontwapening", maar: „geloof en vertrouwen vestigen in het eerlijke van de bedoeling der geleidelijke opvoeding tot staatkundig en economisch zelfbeschikkingsrecht".

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur:

DE OOST EN WEST-MEDAILLE.

Den Heeren Secretarissen der afdeelingen wordt beleefd verzocht om onder de leden hunner afdeeling bekendheid te geven, dat bij het Secretariaat der Vereeniging, den Haag, Heulstraat 17, alsnog exemplaren beschikbaar zijn der Oost- en West-medaille (ter herinnering aan het 25-jarig bestaan der Vereeniging). Prijs per stuk *f* 3.50.

Mutaties van 22 tot 31 Dec. 1924.

Afschrijven:

J. F. Hardeweg, Leiden, Roodenburgerstraat 6 ...

Mevr. I. van Ketwich Verschuur—van den Bergh ... ningen, Zuiderpark 6.

Mej. N. M. C. Sloot, Amsterdam, Barstraat 17huis.

Jhr. M. G. de Serière, Den Haag, Frankenslag 169, (over ... leden).

Adresveranderingen:

P. W. H. de Kater, van: Breda, Hotel de Kroon naar: Den Haag, Pension Quist, Stadhoudersplein 17, *f* 5.—

Ad. ter Cock, Amersfoort, van: Huygenslaan 12, naar: Utrechtsche Weg 133.

G. S. D. Hamel, Oud Consul Generaal te Hongkong, naar: Oegstgeest bij Leiden, *f* 5.—.

J. L. van Heusden, Hoofdvertegenwoordiger Verband-stoffenfabriek Hillen & Co., van: Breda, Baronielaan 223, naar: Soerabaija, Oranje Hotel.

Dr. M. C. Goedhart, Officier v. Gezondheid, van: Soerabaija, naar: Pasoeroean.

J. A. Melger, Stationscommies S. S., van: Wonokromo, naar: Djember.

D. C. Prins, Predikant Zendelingleeraar, van: Soerabaija, naar: Saumlaki (residentie Amboina).

I. J. L. Kluit, Marconist, Den Haag, van: Sweelinckstr. 193, naar: Fahrenheitstraat 770.

DEN LEDEN wordt beleefd doch dringend verzocht bij adresverandering hiervan ten spoedigste mededeeling te doen: in Nederland aan den Heer Administrateur der Vereeniging, Heulstraat 17, Den Haag; in Indië aan den Hoofdvertegenwoordiger, den Heer Mr. K. FAUSER, Soemenep (Madoera).

Vereeniging „OOST en WEST".

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. De gedelegeerde dezer Commissie, de Heer J. C. Hietink, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. Sch. 752, neemt belangeloos de zorg op zich van in Nederland vertoevende kinderen en jongelieden uit Oost- en West-Indië, die hier te lande geen familie of kennissen hebben, die dit kunnen doen.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. Sch. 752. Dit „Tehuis" biedt aan studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië, wier ouders niet in Nederland vertoeven, tegen matigen prijs een tijdelijk verblijf aan, desgewenscht met hulp en voorlichting. Aanvragen te richten tot den Directeur, den Heer J. C. Hietink of den administrateur, den Heer W. Meijer.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Ned.-Ind. bedienden een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. de Munnik, Telef. Scheveningen No. 248

LEESZAAL, Heulstraat 17. Bevat de actueele lectuur betreffende Oost- en West-Indië.

NEDERLANDSCHE REISVEREENIGING. Samenwerking ten einde aan hen die uit Nederland naar Indië gaan en omgekeerd, op de landreis in Europa reisgelegenheid te verstrekken als waarborg voor een billijke en belangwekkende reis.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. 1. **Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.** (Tweede druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. Bezemer.
Prijs: **f 0.05** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
1. **De Kolonie Suriname,** door Fred. Oudschans Dentz;
2. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. de Gaay Fortman.
Prijs: **f 0.50** en f 0.06 frankeerkosten.

c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.)
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (Opnieuw herzien).
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
XI. **De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
XII. **Onze Koloniën.** Prijs **f 0.35** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

Serie I.

No. 1. Nederlandsch-Indië en de handel.
2. Indische toestanden gezien door een inlander.
3. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
4. Sarikat-Islam.
5. De Suikernijverheid in Nederlandsch-Indië.
6. De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java.
7. Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten.
8. De Europeesche vrouw in Indië.
9. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
10. Over de Kolonie Suriname.

Serie II.

No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
„ 2. Het Javaansch tooneel.
„ 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië.
„ 4. De theecultuur op Java.
„ 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.
„ 6. Een doode taal in Indië.
„ 7. De inlandsche dorpsgemeenschap op Java.
„ 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
„ 9. De Javaan gelijk hij schijnt en is.
„ 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.

Serie III.

No. 1. Over Bali en zijne bewoners.
2. Bevloeiing in Nederlandsch-Indië.
3. Kindercriminaliteit in Nederlandsch-Indië.
4. Indische Scholen onder de Oost-Indische Compagnie.
No. 5. Nederlanders in Indië.
„ 6/7. Het Nederlandsch-Indisch Volkscredietwezen.
„ 8. Het leven van den Europeeschen militair in Ned. Oost-Indië
„ 9. De Slavernij in Oost-Indië.

N.B. *Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.*

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Soemenep (Madoera).

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Het Secretariaat-Penningmeesterschap der Afd. 's-Gravenhage is gevestigd **Heulstraat 17** (zetel Hoofdbestuur).

Aan de Leden van „Oost en West"

Het bestaan van het „Koloniaal Weekblad" is, dit behoeft geen betoog, een levensbehoefte voor Uw vereeniging.

Op twee manieren kunt U het orgaan steunen:

1°. door de adverteerders, die Uw weekblad helpen financieren, met Uw inkoopen te bevoordeelen en daarbij den naam van het blad te vermelden,

2°. door Uw leveranciers aan te sporen in Uw orgaan te adverteeren, of door onzen reiziger bij Uw leveranciers een introductie te verschaffen.

Mogen wij op Uw medewerking in deze rekenen?

DE UITGEEFSTER.